Nr. 24.

Kuryer Poznański
wychodzi codziennie z wyjątkiem poniedziałków i dni poświątecznych.
Redakcya:
przy ulicy św. Marcina nr. 16.
Administracya i Ekspedycya:
przy ulicy św. Marcina nr. 16 w Drukarni Kuryera Poznańskiego.

KURYER POZNAŃSKI.

Rocznik XVI.

Przedpłata kwartalna
wynosi w Poznaniu M. 4,50, na wszystkich pocztach cesarstwa niemieckiego i w Austryi marek 5 (zob. Zeitungs Preisliste p. 1887 II Abth. r. 45) w innych krajach: cena poznańska z dołączeniem przesyłki.
Cena ogłoszeń
wynosi 15 fenygów od drobnego siedmiołamowego wiersza. — Reklamy po 30 fen. od wiersza. — Przekład na język polski bezpłatnie.

Redaktor odpowiedzialny

Niedziela 30 stycznia 1887

STANISŁAW GRYGLEWICZ z Poznania.

AJENCYE KURYERA POZNAŃSKIEGO:

Rajchmann i Frendler, w Warszawie ulica Senatorska 22. — R. Mosse w Berlinie, Frankfurcie n. M., Hamburgu, Lipsku, Monachium, Norymberdze, Pradze, Strassburgu, Stuttgardzie, Wiedniu, Wrocławiu, Zurychu. — Haasenstein & Vogler: w Bazylei, Dreznie, Gdańsku, Hali n. S., Hanowerze, Genewie, Kamienicy (Chemnitz), Kolonii, Lubece, Norymberdze. — Havas Laffite & Comp. w Paryżu place de la Bourse 8.

Poznań, 29 stycznia.

(Rokowania carogrodzkie w kwestyi bułgarskiéj, chwiejna postawa Turcyi, warunki Rosyi, rzekome zwycięztwo dyplomatyczne, kto nadawać będzie ton rokowaniom: wyjaśnienie lorda Salisburego w kwestyi bułgarskiéj i wspomniana przezeń lawina podejrzliwości niemiecko-francuskich).

Do Carogrodu przybyli już w dniu wczorajszym dwaj członkowie deputacyi: Stojłow i Grekow a niebawem zawita tam także i trzeci członek, p. Kalczew. Rozpoczną się zatém niebawem rokowania pomiędzy reprezentantami Bułgaryi a W. Portą, która obecnie wzięła na swe barki, jakeśmy wczoraj pisali, cały ciężar ostatecznego rozwiązania kwestyi bułgarskiéj. Ku Carogrodowi zwrócone są w téj chwili oczy całéj Europy, a głównie Anglii, która, jak to zaręcza tronowa mowa królowéj Wiktoryi, nie chce uprzedzać wypadków, i dopiéro wtedy zamierza wystąpić, gdyby sprawa wzięła taki obrót, że zagrażałaby pogwałceniem traktatu berlińskiego. Nad Złotym Rogiem rozpocznie się zatém bardzo zajmująca gra dyplomatyczna, poruszone zostaną wszystkie sprężyny, sięgające nawet do najtajniejszych głębi wszystkich wielkich kwestyi europejskich. W Carogrodzie ścierać się będą wpływy niemieckie, austryackie, angielskie, znajdą tu swoje odbicie ukryte aspiracye francuskie, obracające się dotąd jako trabanty około słońca przyjaźni rosyjskiéj — słowem, roztoczy się tu cały zawiły proces dyplomatyczny, tworzyć i grupować się będą alianse, dawniéj już nawięzywane i dotąd nie przyszłe do skutku. Wśród takiego położenia rzeczy któż zdoła już obecnie przesądzać o ostatecznym wyniku tych rokowań dyplomatycznych, któż będzie śmiał wyrokować, czy z tych harców zawodzonych to w pojedynkę, to większemi hufcami, wyłoni się pokój, lub też wojna. Trudności są olbrzymie, prawie nieprzezwyciężone. Przypatrzmy się z nich niektórym. Rosya, jak już dawniéj zapowiadały jéj urzędowe telegramy, nie odstępuje ani na jotę od swych dawnych pretensyi do Bułgaryi, a Porta, ów niby główny pośrednik i aktor dramatu bułgarskiego waha się, nie wiedząc dotąd po czyjéj ma stanąć stronie. Jak wiadomo, przygotowała Porta przed kilku dniami do rejencyi bułgarskiéj notę, w któréj wezwała ją, ażeby złożyła swe funkcye w ręce wielkich mocarstw i pozostawiła im zorganizowanie tymczasowego rządu. W ostatniéj jednak chwili wstrzymała wysłanie téj noty, pragnąc pierwéj zaczekać na przyjazd delegacyi bułgarskiéj i porozumieć się z nią w dwóch najważniejszych i najtrudniejszych punktach, mianowicie co do rejencyi i sejmu bułgarskiego. Kwestye te już dla tego samego stanowią główną zaporę w załatwieniu przesilenia, że Rosya nie chce uznać legalności ani rejencyi, ani sobranja, wszystkie czynności rejencyi uważa za pozbawione wszelkiego znaczenia i wzbrania się ciągle w sposób stanowczy zatwierdzić na tron bułgarski kandydata, któryby wyszedł z inicyatywy rejencyi i wyboru dzisiejszego sejmu. Gabinet petersburski zarówno teraz, jak po wypadkach wrześniowych, domaga się ustąpienia rejencyi, rekonstrukcyi gabinetu w duchu wzmocnienia go żywiołami, znanemi z przyjaznych uczuć dla Rosyi, i rozwiązania sejmu, który wedle opinii decydujących sfer petersburskich już dla tego samego jest nielegalny, że zasiadają w nim deputowani ze wschodniéj Rumelii, co nie da się pogodzić, jak twierdzą, z postanowieniami traktatu berlińskiego. Otóż obecnie sejm ten ma być zastąpiony przez legalny, składający się wyłącznie z przedstawicieli okręgów wyborczych księstwa bułgarskiego, i taka dopiero Izba ma decydować w kwestyi wyboru księcia. W Carogrodzie uznają słuszność powyższych żądań i pragną przedewszystkiém nakłonić rejencyą do ustąpienia, poczém ma być powołany do steru rząd, złożony z reprezentantów wszystkich stronnictw. Na W. Porcie przypuszczają, że gdyby powiodło się myśl tę urzeczywistnić, Rosya nie domagałaby się absolutnie rozwiązania sejmu bułgarskiego, lecz zadowoliłaby się wykluczeniem z niego posłów rumelijskich, a skoroby się to stało, odstąpiłaby od kandydatury księcia Mingrelii i przyzwoliła na wybór jednego z sympatyczniejszych dla Bułgarów książąt. — Oto tak przedstawia się sytuacya w chwili rozpoczęcia rokowań w téj najzawilszéj i pełnéj niebezpieczeństw kwestyi bułgarskiéj. Jest to dawne błędne koło, z którego wyjście byłoby niemożliwe, gdyby dzisiejsi władzcy bułgarscy myśleli na seryo o odrzuceniu wszelkiego kompromisu. Rejencya bułgarska przekonała się dostatecznie, że nigdzie w Eropie nie mogłaby liczyć na poparcie, gdyby chciała we wszystkich punktach utrzymać dawny swój program i nie przyznać Rosyi żadnego wpływu w Bułgaryi. Rejencya bułgarska przechodzi teraz ostatnią i najcięższą próbę swéj zawsze oględnéj, zawsze umiarkowanéj i zawsze dobréj polityki; jakikolwiek jednak obrót wezmą rzeczy, świat będzie musiał przyznać, że dopełniła swego zadania, wytrwała do końca i zaszczytnie zapisała swe imię na kartach historyi.

Rosya wzbrania się rozprawom carogrodzkim, jak je nazywa, przyznać charakteru konferencyi, lub sądu polubownego, dla rozstrząsania żądań i warunków swych. Rosyjska ambasada w Paryżu przesłała do różnych dzienników okólnik, w którym wyraźnie mówi, że w tych rozprawach carogrodzkich chodzi jedynie o zbadanie propozycyi rosyjskich w celu rozwiązania kwestyi bułgarskiéj, a chociażby Rosya propozycye te przedłożyła międzynarodowéj konferencyi, to w żadnym razie nie zrzecze się prawa protektoratu nad Bułgaryą, które jéj przyznał traktat berliński. Rosya pragnie tylko swą powolnością okazać szacunek dla mocarstw, które traktat ten podpisały, zastrzega sobie jednak wolność postanowienia i dalszéj akcyi na przypadek, gdyby uchwały konferencyi miały przynieść jéj szkodę. Otóż to koncesye Rosyi!

Jak donosi dziś telegram z Petersburga, wyjechał ksiażę Leichtenberg w dniu onegdajszym za granicę. Co do jego kandydatury oświadcza „Nowoje Wremia", że Rosya wypowie o niéj swą opinią, skoro się przekona, że reszta mocarstw zgodzi się na nią. Półurzędowa korespondencya berlińska przestrzega dzisiaj, iżby nie przywięzywano zbyt wielkich nadziei do „rozpraw" carogrodzkich i twierdzi, że jest to już wielkiém zwycięstwem dyplomatycznem, kiedy Rosya pozwala z sobą mówić. — Od półurzędowca trudno zaiste żądać, ażeby mówił otwarciéj — z zapowiedzi jego wolno jednak wnioskować, kto w przyszłym koncercie europejskim pierwsze grać będzie skrzypce.

Jakie zajmie stanowisko Anglia wobec rozpraw, czy téż konferencyi carogrodzkiéj, trudno przesądzać. Mowa tronowa królowéj Wiktoryi zapowiada chwilową abstencyą, ale zawsze grozi Rosyi. Ta groźba przebija i z wyjaśnień, jakie dał lord Salisbury podczas obrad adresowych w Izbie wyższéj, odpierając zarzut, uczyniony mu przez lorda Granvilla, jakoby podczas swéj mowy mianéj na znanym bankiecie w Guildhall, odstręczył od Anglii Niemcy. Ponieważ wczorajszy telegram nie oddał w całości wyjaśnień premiera angielskiego, uzupełniamy je dzisiejszemi szczegółami telegraficznemi.

Od czasu abdykacyi księcia Aleksandra — tak mówił lord Salisbury — uważał rząd angielski ponowny jego wybór za nieprakticzny i ponownéj jego kandydatury nie stawiało téż żadne mocarstwo a najmniéj Anglia. Co się tyczy południowo-wschodniéj Europy, to rząd angielski pragnie nasamprzód, ażeby Anglia dopełniła swego obowiązku jako mocarstwo, podpisane pod traktatem berlińskim, powtóre życzy sobie rząd, ażeby Anglia, wierna swéj tradycyjnéj polityce, utrzymała wolność chrześciańskich państw półwyspu, które w miarę, jak zabezpieczać będą swą organizacyą, stanowić będą najlepszą rękojmią i zaporę przeciw zachciankom i ewentualnemu rozszerzaniu się potęgi państwa militarnego (Rosyi) w téj stronie Europy. Coraz trwalsza organizacya tych państw i ich rozwój będą téż najlepszą obroną ich przyszłości. Rząd angielski nie myśli tam wywierać osobnego wpływu, usiłowanie to nie przyniosłoby Anglii żadnéj korzyści; rząd angielski nie odmówi Rosyi nic takiego, do czego ma prawo legalne, przeciwnie z przyjemnością patrzeć będzie na spełnienie jéj prawowitych żądań, byle tylko szanowała warunki, o jakich powyżéj była mowa (wolność ludów bałkańskich). Rząd angielski uważa jednak, że wpływ, jakiego się Rosya domaga z względu na pochodzenie i religią ludów bałkańskich, jako téż ze względu na swe tradycye historyczne, posłużyć musi do rozszerzenia jéj panowania. Każde jednak usiłowanie w tym celu podjęte szkodziłoby nie tylko wpływowi Rosyi, ale stałby się musiało bardzo fatalném dla interesów Europy.

W dalszym toku swych wywodów podjął lord Salisbury sprawę stósunku Niemiec do Francyi i tak mówił:

Rząd angielski nie może żadną miarą zamykać oczu na niebezpieczeństwo, jakiem zagrażają pokojowi wzrastające zbrojenia dwóch mocarstw kontynentalnych; powinni więc czuwać wszyscy, którzy stoją najbliżéj przed tą piętrzącą się lawiną. Ta czujność może jednak obudzić podejrzenie, a to podejrzenie doprowadzić w końcu do starcia. Od czasu, jak objąłem tekę spraw zagranicznych, nie takiego nie stało się, coby zapowiadało większe niebezpieczeństwo, aniżeli dawniéj; angielscy ambasadorowie w Paryżu i w Berlinie są tego zdania, że sytuacya jest raczéj więcéj pokojową, aniżeli wojenną. Sądzę, że te moje zapatrywania są trafne i mam nadzieję, że Europa uniknie straszliwego nieszczęścia, jakiém byłoby starcie dwóch tych ucywilizowanych narodów.

Mowa lorda Salisburego bardzo dyplomatycznie jest nastrojona — i każdy może z niéj wysnuwać wnioski, jakie się podobają. My nie chcemy jéj komentować i powiemy tylko, że bądź co bądź trafnie ona ocenia obecne położenie, mianowicie stósunek Niemiec do Francyi. Trzy te, w niéj zawarte słowa: czujność, podejrzliwość i starcie, przypominają mowę ks. Bismarcka, mianą w parlamencie, a głównie ustęp, w którym kanclerz niemiecki porównywał dwa wielkie mocarstwa do dwóch mężów, którzy razem idą do lasu i w tym stopniu nie dowierzają sobie, że skoro tylko jeden podejrzliwy ruch zrobi, drugi natychmiast strzela.

Ta czujność i zobopólne podejrzliwości dwóch mocarstw na każdym objawiają się kroku. Francya niewinne buduje baraki nad granicą niemiecką; Niemcy czuwają i uznają je za objaw przygotowań wojennych; Francya sprowadza konie z Danii, Niemcy zamykają natychmiast granice swe dla wywozu koni. Dobrze informowana „Nat. Ztg." donosi dziś, że wojskowa administracya niemiecka nakaże niebawem budowanie baraków nad granicą. Lawina rośnie, a piętrzenie jéj zależeć będzie nie mało od wyniku rokowań carogrodzkich w kwestyi bułgarskiéj.

Kolonizacya.

Znowu poszło kilka set hektarów ziemi polskiéj na kolonizacyą niemiecką. W tych dniach zakupiła komisya kolonizacyjna folwark Zrażym pod Janowcem, w powiecie wągrowieckim, od pana Fiszbacha. Folwark ten obejmuje 300 hektarów areału.

Jaka będzie „nagana" centrum?

Owe zapowiedziane potępienie centrum przez Stolicę Apostolską, (mowa kanclerza z dnia 24 stycznia) zaczyna z niekształtnéj poczwarki wyłaniać się w rodzaj gąsienicy — atoli z pierwszych czułków widać już, że z niéj nie będzie motyla o barwnych skrzydłach, lecz chyba jaka ćma nocna, która zginąć musi w promieniach jasnego słońca prawdy.

Już z monachijskich „Neuste Mittheilungen", pragnących wyjaśnić bliżéj zapowiedź kanclerza, widać było, że to jest sprawa niejasna. W rękach kanclerza, tak pisał organ monachijski, znajdują się dokumenta, które jemu zdawają się odpowiedniemi do wyzyskania przeciw opozycyi katolików. Różnym ludziom różne rzeczy zdawać się mogą odpowiedniemi do wyzyskania, — i tak n. p. niektórzy wyzyskują rzekomy sojusz katolików z socyalistami, którego nigdy nie było.

Wyraźniéj przedstawia się zamiar przeciwników w rzymskim telegramie „Koeln. Ztg.", w któréj czytamy: że „zaraz po rozwiązaniu, albo może jeszcze krótko przed rozwiązaniem parlamentu nastąpiła wymiana zdań między Papieżem a wybitnym członkiem centrum", po któréj to korespondencyi, potępiającéj zachowanie się centrum w sprawie septennatu, spodziewał się Ojciec św., że złamie upór centrum i Windthorsta. Z tego powodu nie ogłoszono téj korespondencyi. Być może, iż ogłoszenie teraz nastąpi. W każdym razie Papież potępia stanowczo zachowanie się katolików w obec septennatu."

Mizerniejszego fabrykatu dawno nie czytaliśmy. Korespondencya prowadzona po rozwiązaniu parlamentu, miała wpłynąć na zachowanie się centrum przed rozwiązaniem! Korespondencya prowadzona z wybitnym członkiem centrum, ma być ogłoszona przeciw centrum. Na przypadek, gdyby jéj nie ogłoszono, salwuje się korespondent naiwném zapewnieniem „jedenfalls missbilligt der Papst durchaus"!!

Książę Bismarck powiedział dnia 24 b. m.: „sądzę, że wyborcy jeszcze przed wyborami dowiedzą się o tém, czy panowie (centrum) macie kurą rzymską po swéj stronie w téj robocie przewrotu, którą panowie przeciw niemieckiemu cesarstwu popieracie — nie powiem prowadzicie (begünstigen — nicht betreiben)."

Zobaczymy, co z tego wyniknie.

Z Rzymu ponownie zaprzeczają w depeszy do „Germanii", że Stolica św. stanowczo nie mięsza sie do żadnych spraw wewnętrznych obcego państwa.

Wybory.

Walne zebrania przedwyborcze odbędą się:

Jutro, w niedzielę, dnia 30 stycznia:

W Poznaniu (powiat poznański) o godz. 4½ po poł. na sali p. B. Knolla.

W Gnieźnie o godzinie 3 po połud. na sali hotelu europejskiego.

W Opalenicy (na powiat bukowski) o godz. 3 po poł. na sali p. Witajewskiego.

W Obornikach o godzinie 3 po południu na sali p. Głowińskiego.

W Wągrowcu o godzinie 3 po poł. w Strzelnicy.

W Trzcielu (na powiat międzyrzecki) o g. 3½ po poł. w hotelu p. Zweigera.

We Wrześni o godz. 3½ po połud. na sali p. Bednarowicza.

W Środzie (na powiaty śremski i średzki) o g. 4 po poł. na sali p. Hüttnera.

W Mogilnie o godz. 3½ na sali p. Dawidsohna.

W Bydgoszczy o godz. 4½ na sali Kratzera.

W *Szamotułach* o godz. 6½ w Giełdzie.

Pojutrze, w poniedziałek, d. 31 stycznia:

W Lesznie (na powiat wschowski) o godzinie 11 na sali hotelu polskiego.

W Wyrzysku o g. 1 w lokalu p. Fiszera.

W Wolsztynie (na powiat babimojski) o godz. 2 w lokalu p. Piątkowskiego.

W Ostrowie (na powiat odolanowski) o godzinie 3 po południu na sali p. Rudnickiego.

W *Śremie* (na powiat śremski i średzki) o godzinie 1 w południe na sali p. Neymana.

Dnia 1 lutego:

W Krotoszynie o godzinie 12 na sali p. Kuschke.

W środę, dnia 2 lutego:

W Inowrocławiu o godzinie 4 po połud. na sali parku miejskiego.

W Pleszewie o godz. 4 po południu w hotelu Victoria.

W Żninie (na powiat szubiński) o godz. 3 po poł. na sali p. Siuchnińskiego.

W *Chełmnie* (na powiaty chełmiński i toruński) o godz. 4½ po południu w kościółku św. Marcińskim.

W czwartek, dnia 3 lutego:

W Zbłewie (na powiat starogardski i kościerski) o godz. 12 w lokalu p. Cebuli.

W Czersku o godz. 1 na sali pana Kruczyńskiego.

W niedzielę, dnia 6 lutego:

W Kamieniu (na powiat złotowski) o godz. 1 z południa w lokalu p. Wagnera.

W Strzelnie (wiec) o g. 4 na sali p. Kotschendorfa.

Zapowiedziane na dzień 6 lutego zebranie *w Sławicach* nie odbędzie się.

Dowiadujemy się z pewnego źródła, że Hektor hr. Kwilecki z Kwilcza przedstawi się wyborcom w Obornikach jutro w niedzielę.

Porządek obrad będzie następujący:

1) Zagajenie oraz zawiadomienie o sprawach urzędowych przez przewodniczącego komitetu.

2) Wybór przewodniczącego walnego zebrania.

3) O czynnościach ostatniéj sesyi parlamentarnéj, refer. Dobrzycki.

4) Nauka o wyborach, refer. Zabłocki.

5) Wybór trzech kandydatów na posła,

6) Wnioski.

Wehr — contra Lucius.

Ważną dla rólników sprawę poruszył wczoraj w pruskiéj Izbie deputowanych poseł chojnicki dr. Wehr, występując przeciwko ministrowi rólnictwa, dr. Luciusowi, i wytaczając przeciwko niemu szereg skarg, do których daje powód opłakany dzisiejszy stan rólnictma.

Nie mamy jeszcze obszerniejszego sprawozdania z mowy pana dr. Wehra, gdyż żadne z pism berlińskich nie podaje dłuższego z niéj wyciągu — spróbujemy jednakże ją streścić, choćby na podstawie odpowiedzi pana ministra.

Pan Wehr zarzucił najprzód panu ministrowi, że nie dość energicznie pracuje nad podźwignięciem rólnictwa, narażonego dzisiaj na ciężkie i długotrwałe przesilenie, że cła ochronne na nic się nie przydały, bo zboże jeszcze tańsze, że należałoby może podwoić cło od pszenicy, które przecież nie obciążałoby niższych warstw, że trzeba ogólnéj reorganizacyi rólnictwa, nadania mu większéj samodzielności, że stęplowy podatek od ruchomości i interesów giełdowych jest za nizki, że kredyt tak realny, jak osobisty, jeszcze nie odpowiada potrzebom rólników, że wreszcie ordynacya subhastacyjna i egzekucyjna jest dla rólników bardzo uciążliwa.

Oto szereg grawaminów, które wytoczywszy p. dr. Wehr, zwrócił się do konserwatystów (p. dr. Wehr należy do obozu nacyonał-liberałów) i zaczął im robić ciężkie wyrzuty z powodu wygórowanych obietnic, jakie czynią wyborcom w swych odezwach wyborczych, — z czego następnie wywiązał się spór o obecne sojusze wyborcze i wyparcie się p. dr. Wehra ze strony nacyonał-liberałów (Zobacz mowy pp. Erffy, Huenego, Enneccerusa, Eynerna, Windthorsta, Gerlacha i t. d. w Sprawach sejmowych).

Co na to odpowiedział pan minister Lucius? Uznał on najprzód głos dyrektora krajowego Prus Zachodnich, p. dr. Wehra, jako wotum niezaufania i oświadczył, że jeżeli jego osoba stoi na zawadzie, to on jak najchętniéj ustąpi ze swego stanowiska, na którém wcale na różach nie spoczywa. Zanim to nastąpi, odpowiada pan minister na poszczególne zarzuty:

1) Przesilenia rólnicze wracają peryodycznie; w trzecim dziesiątku bieżącego wieku, między rokiem 20 a 30, mieliśmy podobne opłakane stósunki, równające się dzisiejszemu położeniu co do rozmiarów i co do długotrwałości.

2) Minister rólnictwa nie może być sam jeden odpowiedzialny za obecne przesilenie — stanowi on bowiem tylko jednostkę w zarządzie państwa; atoli i całego gabinetu winić nie można, raz dla tego, że obecne przesilenie jest złem wszechświatowém, a powtóre, że gabinet ze swéj strony robi co może.

3) Zaprowadzono cła ochronne w roku 1879, po sześciu latach potrojono te cła, przeprowadzono ten środek, mimo ogromnéj opozycyi, a jeśli mimo to zboże raczéj staniało, aniżeli podniosło się w cenie, to przyczyny tego szukać należy najprzód w tém, że żniwa w r. 1885 i 1886 były pomyślne, a powtóre w tém, że w poprzednich latach nagromadzono wielkie zapasy zboża po tanich cłach wchodowych. Mimo to nie da się zaprzeczyć, że zaprowadzenie wysokich ceł od zboża, nie obciążając ludności roboczéj, ma niezaprzeczone korzyści, raz dla tego, że wyrównuje koszta produkcyi w Ameryce i w Niemczech, a potém, że przysparza państwu 20—40 milionów dochodu, którego już na innéj drodze ściągać nie potrzeba.

4) Rząd byłby gotów przekazać podatki gruntowy i budowlowy na potrzeby komunalne, atoli będzie dopiero wtedy mógł to uczynić, gdy mu się otworzą inne źródła dochodu z podatków pośrednich.

5) Rząd stara się o to, aby przemysł, handel i rólnictwo równą otaczać życzliwością i pomocą, buduje dla nich koleje pierwszorzędne i drugorzędne, i to nawet tam, gdzie się te budowy wcale nie opłacają; zakłada żwirówki, ulepsza drogi, bije kanały, co niezawodnie przyczynić się musi do podniesienia rólnictwa.

6) Skargi na nierówność stępla od nieruchomości w stósunku do stępla giełdowego, są starodawne; największém staraniem rządu jest, aby w téj dziedzinie usprawiedliwionym skargom zapobiedz.

7) Co się tyczy samodzielnéj organizacyi rólnictwa, to zaprowadziwszy krajowe kolegium ekonomiczne i urządziwszy centralne towarzystwa rólnicze po prowincyach, rząd uczynił, co mógł, i w tak krótkim czasie, po latach 7 nowych prób i eksperymentów podejmować nie może.

8) W dziedzinie kredytu realnego zrobiono w ostatnich latach bardzo wiele w ziemstwach kredytowych i rozszerzono

czynność ich na mniejsze posiadłości, starano się o podwyższenie taksy, zniżono stopę procentową, zmniejszono ciężary amortyzacyjne, — a jeśli tu i owdzie jeszcze wszystkim żądaniom zadość nie uczyniono, to pamiętać trzeba o tém, że w regulowaniu tych kwestyi zachodzą częstokroć wielkie trudności, gdyż chodzi tam nierzadko o interesa prywatnéj własności.

9) Kredyt osobisty ma królewski rząd również na względzie, popierając różne Kasy i Spółki, jak n. p. nad Renem, o czém niedawno była w sejmie mowa. (P. minister Lucius chwalił wówczas przy téj sposobności bezinteresowną czynność księży katolickich w Spółkach Raiffeisena.)

10) Ordynacya subhastacyjna i procedura egzekucyjna należą właściwie do innego wydziału ministeryalnego, i dla tego p. minister na te punkta nie odpowiada.

Streściliśmy wywody dr. Wehra i ministra Luciusa, aby nasi rólnicy mieli jasny pogląd na zapatrywania rządu. Pan minister miał na każdy zarzut gotową odpowiedź lub zapewnienie o dobrych chęciach rządu, — atoli mimo to wszystko faktem jest, iż rólnictwo nasze walczy z biedą, któréj i siekierą uciąć niepodobna.

Wyjątkowe położenie rólnictwa w naszéj dzielnicy w obec 100-milionowego funduszu dostarczyłoby niezawodnie nowych punktów widzenia, i żałować należy, iż żaden z naszych posłów nie dostał się w téj sprawie do głosu. Być może, iż jeszcze nadarzy się do tego sposobność.

Zamknięcie sejmu czeskiego.

Praga czeska, 27 stycznia.

(XX) Na wczorajszém końcowém posiedzeniu sejm czeski unieważnił mandaty 74 posłów niemieckich, którzy przed świętami wystąpili z sejmu. Uchwała ta sejmu dowodzi, że rząd nie lęka się otwartéj walki z secesyonistami niemieckimi. Gdyby bowiem rząd był pragnął uniknąć walki wyborczéj, byłoby wystarczyło zamknąć sejm czeski przedwczoraj, t. j. przed upływem 2 tygodni od wezwania secesyonistów do zajęcia swych miejsc w sejmie. Ponieważ zaś rząd przystał na przedłużenie posiedzeń sejmu, widocznie chce wystawić mandaty secesyonistów na próbę wyborczą. Dziś równocześnie z odnośnemi uchwałami sejmu dzienniki niemieckie tutejsze i wiedeńskie ogłaszają krótki manifest dr. Schmeykala „do niemieckiego narodu w Czechach.“ P. Schmeykal oskarża sejm o pospiech w unieważnieniu mandatów posłów niemieckich, powołuje się na setne rezolucye gmin niemieckich, pochwalające wystąpienie posłów niemieckich, wzywa wyborców niemieckich do wytrwałości i solidarności i w końcu przypomina im, że są częścią „wielkiego niemieckiego narodu.“ Naturalnie rozpocznie się agitacya wyborcza bardzo namiętna. Z pewnością Niemcy stracą 5 mandatów tutejszéj i budziejowickiéj Izby handlowéj, w których od ostatnich wyborów sejmowych Czesi uzyskali większość. Gdyby Niemcy stracili nadto 6 mandatów t. j. ogółem 11, nie stanowiliby już $^1/_4$ części sejmu a zatém w przyszłéj sesyi większość czeska mogłaby zmienić wreszcie ordynacyą wyborczą, do czego dąży od 25 lat. W kołach niemieckich zapewniają atoli, że oprócz wymienionych 5 posłów dwóch Izb handlowych, wszyscy secesyoniści będą ponownie wybrani.

Na zakończenie obrad sejmowych marszałek książę Jerzy Lobkowitz wygłosił wczoraj mowę, w któréj wyraził życzenie, aby na przyszłą sesyą sejm zebrał się znowu w komplecie. „Sejm — dodał — zaznaczył swe pojednawcze usposobienie, unikając starannie wszystkiego, coby mogło wydawać się szkodliwém dla nieobecnéj mniejszości. Sejm okazał, że umie być sprawiedliwym także w obec nieobecnych, i sądzę, że panowie potwierdzicie me słowa, gdy oświadczę, że jesteśmy zawsze skłonni do ugody (Vyborne!) i oczekujemy, aby także z drugiéj strony zaznaczyło się podobne usposobienie; celem sprowadzenia zgody dwóch narodowości nie wzdrygalibyśmy się zmienić ustaw, ale tylko tak, aby one zabezpieczały równouprawnienie narodowości, nie naznaczały jedności historycznéj królestwa czeskiego i nie przynosiły ujmy państwowemu interesowi Austryi. Na téj podstawie i w tych granicach zawsze będziemy skłonni do zgody. Daj Boże, aby na drugiéj stronie znaleźli się ludzie, którzyby okazali równą pojednawczość.“ Jak na teraz, nie można przypuszczać, aby się to życzenie księcia-marszałka spełniło. Owszem w obozie niemieckim widocznie przeważa wpływ tych radykalnych żywiołów, które interes zjednoczonéj Germanii stawiają o wiele wyżéj, niż interes Austryi, historyczną jedność i niepodzielność Czech zasadniczo negują i nie życzą sobie wcale zgody, lecz chcą nad niemi panować.

Posłowie czescy dziś w południe wyjechali do Wiednia, aby zasiąść w radzie państwa, która jutro rozpocznie swe obrady. Przywódzcy klubu czeskiego gotowi są uczynić wszelkie ustępstwa, aby ułatwić przeprowadzenie zgody austryacko-węgierskiéj, a to w nadziei, że wzmocniony w ten sposób gabinet hr. Taaffego okaże się potém skłonniejszym i zdolniejszym do przeprowadzenia zmian w kierunku autonomistycznym.

Niepowodzenia polityki księcia Bismarcka w roku 1886.

„Czy książę kanclerz jest bardzo zadowolony, patrząc na końcu r. 1886 na rezultat swéj polityki wewnętrznéj?“ — Takie stawia pytanie „Freis. Ztg.,“ a następnie tak pisze:

„Na początku 1886 r. dokładał książę wszelkich starań, aby przeprowadzić monopol na wódkę. W radzie związkowéj nie wątpiono wcale o pomyślném przeprowadzeniu tego projektu. Inaczéj się jednak stało — monopol upadł wszystkiemi głosami przeciwko trzem. Następnie wypracowano z polecenia księcia Bismarcka dwa nowe projekta, dotyczące opodatkowania wódki, ale i te nie powiodły się. Na końcu sesyi parlamentarnéj pocieszał się minister Scholz tém, że obrady nad temi projektami nie były bez korzyści, gdyż utorowały drogę do dalszego porozumienia w najbliższéj sesyi. Przy rozpoczęciu sesyi nie zapowiedziano nowych projektów podatkowych. Gdyby je nawet przedłożono, to doznałyby niewątpliwie jeszcze niepomyślniejszego przyjęcia, niż przedtém.

Fiasco całéj polityki finansowéj coraz drastyczniéj na jaw występuje. Mimo ustawiczne powiększanie podatków wzrastają wydatki o wiele znaczniéj, niż dochód z podwyższonych ceł i podatków.

Dochody z nowych ceł i podatków ustanowionych w 1885 r. pozostały w 1886 r. daleko po za wszelkiemi oczekiwaniami; mianowicie cła od zboża i dochody z opłat giełdowych bardzo zawiodły.

Nie lepiéj ma się z polityką ceł zbożowych; gospodarze nie zadowoleni, dopominają się wyższych ceł, a nadto żądają cła na wełnę. Zagranica, nie kontenta z wysokich ochronnych ceł w Niemczech, myśli o odwecie i represaliach: we Włoszech, Rumunii, w Austro-Węgrzech i w Szwajcaryi rozpoczął się ruch, który rzuci Niemcom alternatywę: albo zawierać od nowa konwencyą taryfową z umiarkowańszemi opłatami, albo też lękać się ceł odwetowych. Niemiecka polityka celna wzdryga się powrócić do konwencyi taryfowéj, gdyż tém samém przyznalaby, że cała nowa era celna jest chybioną!

Subwencyonowane parowce cesarstwa zaczęły w r. z. funkcyonować, ale oprócz akcyonaryuszów bremeńskiego Lloyda mało kto pewno dziś wierzy w ekonomiczno-polityczne znaczenie tego urządzenia. Anglicy cieszą się, że za pomocą niemieckiéj subwencyi mogą teraz taniéj przewozić wędrowców do swych kolonii australskich. Belgijczycy i Amerykanie także zyskują na urządzeniu tych niemieckich parowców: mało natomiast, albo wcale nawet nie ożywił się przez nie ruch w dziedzinie wywozu z Niemiec.

Co powiedzieć o polityce kolonialnéj? Nowéj księgi Białéj nie przedłożono w téj kwestéj w roku ubiegłym. Rządowi byłoby widocznie najmiléj, gdyby o téj kwestyi jak najmniéj w parlamencie mówiono. W Kamerunie i nad Togo nie zmieniły się stósunki od czasu, jak tam wywieszono chorągwie niemieckie, drogo opłacanych urzędników tam utrzymywać jesteśmy zniewoleni, o Angrze Pequemie już nic nie słychać! W Nowéj Gwinei trwają dotychczas kosztowne badania. Do żadnéj z kolonii nie wzmogł się wywóz, ale natomiast z powodu ustawicznych sporów podnosi się etat marynarki.

Reformy w dziedzinie prawodawstwa społeczno-politycznego nie wyszły w r. z. po za regulowanie kwestyi kas chorych i zabezpieczeń na przypadek okaleczenia. Te instytucye tracą coraz bardziéj charakter samorządu. Prawodawstwo społeczno-polityczne miało zapobiedz szerzeniu się socyalizmu. Tymczasem jest to publiczną tajemnicą, że właśnie przeprowadzenie kas chorych i kas na przypadek okaleczenia zabezpieczających dało sposobność do trwalszego zorganizowania się socyalnéj demokracyi. Ustawa socyalistyczna okazuje się coraz bezsilniejszą.

Obok monopolu na wódkę miało przywrócenie pokoju kościelnego w myśl kanclerza być owocem z 1886 r. Dla tego to zasięgnięto sądu polubownego u Papieża w sprawie wysp karolińskich: ztąd to pochodzi owa zamiana grzeczności i orderów z Stolicą Apostolską. Ale ta nowa ustawa kościelno-polityczna, jako pozbawiona zasady i będąca czystą łataniną, jest tylko czwartą nowelą, po któréj koniecznie piąta nastąpić musi. Wyzyskanie na rzecz wyborów w myśl księcia kanclerza, ograniczyło się dotychczas jedynie na wybraniu jednego jedynego landrata w okręgu Hünseld-Gersfeldskim, gdzie dawniéj centrum zwyciężało.

W sprawie polskiéj weszła polityka w r. 1886 na tę samę drogę, któréj przewrotność w kwestyi kościelno-politycznéj teraz coraz widoczniéj się okazuje. Dotychczas znajdujemy się w pierwszém stadyum rzekomych rezultatów. Ponieważ o pieniądze nie ma kłopotu, przeto, o czém nikt nie wątpił, można było zakupić pewną ilość polskich majątków. Ale trudności rozpoczynają się pytaniem: „Cóż daléj począć z temi dobrami?“ Dotychczas polityka antypolska przyczyniła się do większego zaostrzenia przeciwieństw narodowościowych w prowincyach nadgranicznych. Na wydalania z granic niemieckich odpowiadają ze strony rosyjskiéj represaliami — wydalaniem z Rosyi. Taki oto rezultat tego! Każde z państw otrzymuje napowrót niechętnych obywateli w miejsce tych, którzy się w niém dobrowolnie osiedlili.

Nie może téż książę kanclerz być dumnym z systemu samorządu, jaki coraz więcéj przeprowadza p. Puttkamer. Nawet najgorliwsi zwolennicy kanclerza między narodowo-liberalnymi krzywią się, słysząc o niepotwierdzaniach, o egzaminach soltysów, o mięszaniu się władz policyjnych i t. p.

W końcu powiada „Freis. Ztg.“, że jedyném powodzeniem, jakiego doznał ks. kanclerz w 1886 r., jest przeprowadzenie procesów o dyety przeciw posłom postępowym.

Sprawy sejmowe.

Z rozpraw Izby poselskiéj.

Berlin, 28 stycznia.

Dziewiąte posiedzenie; zagaja je wice-prezydent dr. baron Heereman o $^1/_2$ do 12.

Przy stole ministeryalnym ministrowie Boetticher, Lucius i kilku komisarzy.

Na porządku dziennym dalszy ciąg obrad nad etatem, począwszy od etatu administracyi rólniczéj (dochody 1,884,526 m., rozchody 10,414,944 mr.)

Przy tytule 1, rozdział 99 rozchodów (pensya ministra 36,000 mr.), zabiera głos deputowany Wehr i ostro gani rząd, że nie uczynił dotąd niczego celem podniesienia rólnictwa.

Odpowiedział mu w obszernéj mowie minister Lucius. Obydwa przemówienia dajemy na inném miejscu.

Deputowany baron Erffa z Wernburga (konserwatysta). Sądząc z zaczepki deputow. Wehra możnaby wnosić, jakoby minister i konserwatyści winni byli temu, że rólnictwo znajduje się dotąd w tak smutném położeniu. Minister przecież temu bynajmniéj nie winien, my tak samo, a i preopinant nie wynalazł uniwersalnego środka na zażegnanie biedy. Mówca poprzedni nie potrzebnie apelował do naszego stronnictwa, gdyż my zawsze staraliśmy się o podniesienie rólnictwa i w przeszłym roku zaproponowaliśmy środki zaradcze. Żądamy w pierwszym rzędzie podwyższenia ceł od zboża (słuchajcie!) i cieszę się, że pod tym względem i u narodowych liberałów zaszła pewna zmiana (zaprzeczenie ze strony narod. liber.) Z wywodów p. ministra widzę wprawdzie, że dalszego podwyższenia ceł zbożowych nie uważa za korzystne. W tém wyrażeniu p. ministra zachodzi atoli sprzeczność z tém, co w przeszłym roku powiedział minister finansów, który twierdził, że taryfa celna jest krową, mogącą dać jeszcze więcéj mleka. Już dzisiaj spadły ceny zbożowe tak nizko, że dalsza produkcya w rólnictwie już się nie opłaca, to téż nadejdzie niebawem chwila, w któréj nasze stronnictwo wystąpi z inicyatywą w obronie interesów rólnictwa i zażąda od rządu podwyższenia ceł zbożowych, zwłaszcza, że cła te nie spowodowują podrożenia artykułów żywności, a z drugiéj strony dają państwu piękne dochody. Co się tyczy Spółek i realnego kredytu, jesteśmy zwolennikami ograniczonéj solidarności i pragniemy, aby dla mniejszych właścicieli zaprowadzono realny kredyt z rentą amortyzacyjną. Stronnictwo manszesterskie twierdzi, że Niemcy nie są zdolne wyżywić samych siebie. Otóż to, co dotychczas otrzymujemy z zagranicy, moglibyśmy w razie potrzeby wygospodarować u siebie. Minister finansów oświadczył w przeszłéj sesyi, że Niemcy upadną z chwilą, w któréj przestaną być państwem przeważnie rólniczem. Były to złote słowa, które sobie dobrze w pamięci zapisać należy.

Deputowany Döhring (konserw.) ubolewa, że rząd nie przedłożył jeszcze w téj sesyi projektu uregulowania Wisty i Nogatu. W Prusach Zachodnich liczono na to tém pewniéj, że w roku zeszłym posłowie z téj prowincyi oświadczyli się za kanałem dortmundzko-emskim. Nie godzi się zwłóczyć projektu, który dla znacznéj części monarchii ma tak wielką doniosłość.

Tajny wyższy radzca finansowy Lehnert odpowiada, że porozumienie co do projektu dotąd nie nastąpiło, ponieważ interesenci nie chcą ponieść $^2/_3$ kosztów obliczonych na 17—18 milionów, lecz ofiarują na ten cel tylko jednę trzecią.

Deputowany baron Huene. Na zaczepki deputowanego Wehra wymierzone przeciwko naszemu stronnictwu odpowiadać nie potrzebuję; będziemy mieli sposobność pomówienia ze sobą w nowym parlamencie, którego skład dzisiaj jeszcze obliczyć się da. Że gotowiśmy zawsze stanąć w obronie rólnictwa, tego już niejednokrotnie złożyliśmy dowody. Zarzuty deputowanego Wehra, czynione rządowi, były mojem zdaniem zupełnie nie uzasadnione; wypowiadam to, chociaż w obec aury, jaka się wkradła i do téj Izby, nie może być rzeczą mojego stronnictwa, występować w obronie rządu. Jeżeli osławiony sojusz wyborczy zawarty został także w tym celu, aby przywieść do upadku ministra rólnictwa, i jeżeli to, co deputow. Wehr wypowiedział, ma być programem przyszłego ministra rólnictwa, w takim razie porównawszy te wywody z tém, co powiedział pan minister, sądzę, że lepiéj będzie, jeżeli rzeczy pozostaną tak, jak były dotąd. (Wesołość i oklaski w centrum).

Deputat. dr. Enneccerus (nar. lib.) Mój przyjaciel polityczny Wehr nie zaczepiał ministra, lecz wypowiedział tylko napomnienie i wezwał do bardziéj ożywionéj czynności. (Śmiechy w centrum i po lewicy). Jest to rzeczą bardzo pocieszającą, gdy zgodnie zresztą usposobieni przyjaciele zachęcają się wzajemnie. (Wesołość). Poprzedni mówca podniósł niewłaściwie doniosłość téj sprawy, utrzymując, że obecną chwilę uznaliśmy za odpowiednią do wykonania zamachu na stanowisko ministra. Deput. bar. Erffa odpowiadam, że deput. Wehr nie oświadczył się bynajmniéj w imieniu całéj narodowo-liberalnéj partyi za podwyższeniem ceł zbożowych. W programie naszym rozróżniamy wyraźnie pomiędzy kwestyami ekonomicznemi i politycznemi; w kwestyach ekonomicznych mają członkowie naszego stronnictwa zupełną swobodę.

Deput. Meyer (z Wrocławia). O przyszłe losy ministra możemy być po tém, co wyrzekł poprzedni mówca, zupełnie spokojni. Nie twierdziliśmy nigdy, aby Niemcy nie potrafiły wyżywić swéj ludności; wyraziliśmy jedynie wątpliwość, czy warto wszystkie siły produktywne poświęcać rólnictwu, dopóki zagranica sprzedaje nam zboże i dopóki w kraju inne jeszcze rzeczy produkować możemy. Na następstwa ceł zbożowych można się zapatrywać rozmaicie; toż deput. Meyer (z Arnswalde) uzasadniał wczoraj swe przejście do obozu celnego tém, że mimo ceł zbożowych ceny zboża spadły jeszcze. Głównem pytaniem jest obecnie nie, jak podniesiemy produkcyą? — lecz kwestya, jak podniesiemy konsumpcyą? Konsumpcya bowiem nie może już podążyć za produkcyą. Cło zbożowe miało w każdym razie ten skutek, że konsumcya chleba nie wzrosła tak, jakby była musiała wzrość, gdyby pozostawiono zupełną swobodę siłom ekonomicznym. Nie chcę zresztą zamącać spokojnéj dyskusyi i dla tego ograniczam się na tych kilku uwagach.

Deput. Windthorst. Zaczepka, jaka spotkała pana ministra ze strony deput. Wehra, była mojém zdaniem bardzo ostra — nie było to zwyczajne napomnienie. Wywody p. ministra były zupełnie racyonalne, dla tego téż mam nadzieję, że wszystkie zaczepki okażą się bezskutecznemi. Gdyby zaczepka ta pochodziła z innéj strony, nie sprawiłaby żadnego wrażenia; ale ze strony naczelnego stronnictwa wygląda to już nieco niebezpieczniéj. — Przymus frakcyjny jest zdaniem mojém bardzo niemoralny (wesołość i potakiwanie), nie można nikogo ze względów partyjnych zmuszać do wyparcia się własnych przekonań. Téj zasady trzymało się moje stronnictwo zawsze i w kwestyach ekonomicznych. Pouczamy się jedynie wzajemnie. Przy obecnym sojuszu wyborczym zrobią zapewne narodowi liberałowie dobre interesa, ale moi sąsiedzi po prawicy nabawią się przy tém niewątpliwie mocnego bólu głowy. Skoro osadzicie tych panów w parlamencie na krzesłach minionéj świetności, nie będą narodowi liberałowie tak łagodnymi, jak dzisiaj. Mianowicie w kwestyach społecznych uwydatni się znowu stary antagonizm pomiędzy nami i prawicą z jednéj, a narodowymi liberałami z drugiéj strony. Wtedy przekonacie się téż, że mimo waszego zboczenia, pozostaliśmy niezmienieni. Panowie ci nie są połączeni ze sobą żadnym węzłem objektywnym, żadnym programem, związek ich polega jedynie na wspólnéj nieprzyjaźni przeciwko nam. Siedmiolecie nie jest już bynajmniéj rzeczą główną. (Zaprzeczenie na prawicy i u narodowych liberałów. Bardzo trafnie! w centrum i na lewicy). Chodzi o zupełnie inne rzeczy, o których dzisiaj mówić nie będę. Zbiegli się oni razem przeciwko nam. Niechaj to tym Panom wyjdzie na dobre. Cieszę się, że słowa dep. Wehra dały nam sposobność dokładnego przyjrzenia się tym nowym sprzymierzeńcom.

Deput. Eynern (nar. lib.) Frakcya nasza jest tak samo zorganizowaną, jak stronnictwo centrum; i my staramy się pouczać nawzajem. Dla nas mowa naszego kolegi Wehra była bardzo pouczającą. Zapatrywania tego pana godne są niewątpliwie zastanowienia, ale w skutkach swych nie doszły jeszcze tak daleko, aby wpływać mogły na decyzye frakcyjne. Możemy mowę pana Wehra powitać z pewną radością, — gdyż spowodowała pana ministra do przedstawieniom nam swego programu, a jeżeli wotum niezaufania wypowiedzianego przez p. Wehra nie użyjemy do tego, aby spowodować wotum zaufania Izby, dzieje się to z tego powodu, że mamy to przekonanie, iż wotum niezaufania deput. Wehra pozwoli panu ministrowi spać spokojnie, a nadto w tém przekonaniu, że „mąż przyszłości,“ gdyby miał decydować o obsadzaniu różnych miejsc ministeryalnych, z pewnością nie zaproponowałby deputowanego Wehra jako następcy ministra Luciusza. Za p. Wehrem powtarzam prośbę, abyście Panowie z prawicy wystąpili z praktycznemi propozycyami, a my przyjmiemy je życzliwie.

Deput. Gerlach (konserw.). Deput. Windthorst poruszył kwestyą sojuszu. Byłem zawsze przeciwnikiem kulturkampfu — winienem atoli napiętnować stanowisko, jakie centrum zajmuje w obec postępowców. Centrum opiera się na powadze, postępowcy negują ją zupełnie. Jakże tedy wytłumaczyć sobie to nienaturalne małżeństwo pomiędzy

---

Album Wojska Polskiego

z 1831 roku

(zawierające dwanaście tablic odręcznie kolorowanych, rysunku Jul. Kossaka, W. Eljasza, Wł. Mottego i innych artystów — wydał Karol Kozłowski. — Poznań. Nakładem wydawcy. 1886 r).

Piękne to istotnie dzieło, jakiém pan Karól Kozłowski obdarzył polską publiczność. Od lat dziesiątka różni wydawcy próbowali już sił swoich na tém polu, ale ponieważ wyłącznie spekulacyjne cele mieli na oku, puszczali w świat przeważnie bohomazy, wobec których niejeden utwór częstochowskiéj szkoły wydawać się może przedniejszym płodem fantazyi. Wydawnictwo p. Kozłowskiego, poświęcone „Cieniom Poległych — Czci Weteranów Wojny Narodowéj — Trwałéj Pamięci Późniejszych Generacyi Polskich“ — przedstawia się pod względem zewnętrznym nadzwyczaj korzystnie i świadczy o zamiłowaniu, z jakiém wydawca zabrał się do dzieła i przeprowadzić je potrafił. Byliśmy świadkami skrzętnych zabiegów, jakich od lat wielu nie szczędził pan Kozłowski, ażeby jak najlepiéj przygotowanym przystąpić do swego zadania, i godzi się przyznać, że trudno było lepiéj wywiązać się z przedsięwzięcia. Nie wchodzimy w to, jakie zyski Album wydawcy w przyszłości przynieść może — w każdym razie nakład nie wróci się łatwo i prędko; zauważyć atoli należy, że nie szczędził niczego, coby jego wydawnictwu większą nadać mogło wartość. Sumienność ta na tém większe zasługuje uznanie, że wydawca, próżen wszelkiéj pychy autorskiéj, jakkolwiek zdaje się być dobrze obeznanym z czasem, do którego wydawnictwo się odnosi, wstrzymał się zupełnie od współudziału w literackiéj części Albumu i powierzył opracowanie jéj ludziom, do których słuszne pod tym względem mógł mieć zaufanie.

Wydawcy zresztą wystarczyć mogło zupełnie to, co do wydawnictwa ze swéj strony wnieść zamierzał. Zadanie było nie łatwe; chodziło o to, aby rzecz przedstawić z najściślejszą wiernością historyczną, a wykonać to można było jedynie przez bardzo mozolne studya porównawcze. Jeżeli pomimo pedantycznéj prawie staranności wydawcy jeszcze ten i ów szczegół podpaść może jako niewłaściwy żyjącym jeszcze dzisiaj świadkom pamiętnych tych wypadków, nie wina to już wydawcy, lecz ostatnich wykonawców jego rozporządzeń w Lipsku, którzy się do jego wskazówek poprawnych pod każdym względem zastósować nie potrafili.

Wydawca co do mundurów wojska z czasów w. księcia Konstantego użył jako głównéj podstawy roczników wojskowych z tego czasu, a nadto wzorów z mundurów niektórych pułków, przechowanych w muzeum berlińskiém (Ruhmeshalle). Mundury pułków nowszéj formacyi wykonane zostały również podług źródeł wiarogodnych, współczesnych, a mianowicie podług rycin pięknych, lubo bardzo dziś rzadkich w komplecie Dietricha, daléj Simona, Zienkowcza i innych. Gdzie zachodziły wątpliwości, gdzie źródła wykazywały pewną rozmaitość, tam wydawca zasięgał rady osób kompetentnych.

Nie ulega wątpliwości, że najwspanialéj przedstawiają się heliotypie pierwsza i ostatnia (I i XII), rysunku Juliusza Kossaka; wiadomo, jak Kossak maluje konie, my tylko stwierdzić możemy, że w „Szarży ułanów poznańskich“ i w „Sztabie głównym“ znakomity akwarelista nie zawiódł oczekiwań i stworzył dwa szkice, mające wysoką wartość artystyczną.

Większą część tablic wykonał Walery Eljasz; około czterdziestu różnych postaci wyszło z pod jego ręki i jemu dostało się najtrudniejsze zadanie, gdyż na téj saméj przestrzeni musiał przedstawić daleko więcéj figur, aniżeli inni artyści. Ażeby ocenić pracę p. Eljasza, należy sobie uprzytomnić, ile trudu miał artysta w ugrupowaniu tylu postaci. Pan E. nie mógł popuścić cugli swéj fantazyi, zwłaszcza, że trzeba mu było głównie przedstawiać mundury, czyli każdą postać uczynić dokładnie widzialną, a że w obec takich warunków wykroczeń przeciwko regułom kompozycyi uniknąć niepodobna, to pojąć nietrudno. Jako umiejętny artysta pokonał p. Eljasz w większéj części trudności i wywiązał się ze swego zadania zaszczytnie. Ugrupowanie jest umiejętne, postacie wojskowe, typy polskie, a pomiędzy niemi wiele portretów z owego czasu, — rysunek poprawny, i wszędzie, nawet w najdrobniejszych szczegółach, począwszy od kroju mundurów, od karabina itd. a skończywszy na miniaturowym orzełku na czapraku lub ładownicy, wykonany z rzadką sumiennością i zgodne najzupełniéj z prawdą historyczną.

Z pomiędzy prac innych artystów najlepsze wrażenie sprawia tablica III, choć i na niéj konie, tak jak i na innych, nawet i Eljaszowych, bardzo daleko pozostają w tyle za Kossakowemi.

Nie wdając się w zbyt drobiazgowe szczegóły całości, winniśmy zwrócić uwagę, że na tablicy VIII koń jeźdźca z IIgo pułku strzelców konnych przedstawiony jest o maści siwéj; o ile wiemy, konie w tym pułku były jabłkowite, co Francuzi nazywają gris-pommelé. Jest to wprawdzie błąd bardzo mały, wspominamy jednak o tém na dowód, z jakiém zajęciem przyglądaliśmy się wszystkim szczegółom.

Kolorowanie wypadło w ogóle bardzo dobrze, całe album robi wrażenie efektowne, to téż nie wątpimy, że piękne to wydawnictwo znajdzie jak najszersze poparcie.

W części literackiéj, dodanéj do albumu, znajdujemy krótki, ale wyczerpujący rys wojska polskiego w roku 1831 Kaźmirza Jarochowskiego, daléj stan armii polskiéj w roku 1831, zestawienie chronologiczne wszystkich bitew i znaczniejszych potyczek stoczonych w r. 1831 przez wojsko polskie i powstańców — i wreszcie szkic historyczno-strategiczny p. n. „Iganie w dniu 10 kwietnia 1831 roku“ — pióra p. Calliera. Do ostatniego studyum dołączona jest dokładna mapka okolicy, w któréj stoczoną została bitwa.

nimi? Sądzę, że powinniśmy w centrum rozróżnić starych poddanych pruskich od tych, którzy dopiero w r. 1886 stali się Prusakami. Mianowicie deput. Windthorst nie miał dotąd czasu do przejęcia się sympatyą dla Prus. Nasza armia napełnia nas dumą, dla niéj uczynilibyśmy wszystko. Deput. Windthorst powiada, że chce przyznać wszystko, ale na 3 lata. Dla czego? Aby po 3 latach módz rzecz zbadać na nowo. (Głosy: Do reczy!) Czego rozum rozumnego deput. Windthorsta nie widzi, to powiada mu w swéj prostocie pruski patryotyzm. Gdy hr. Moltke mówi, że trzeba koniecznie siedmiolecia, to wierzę jemu, a nie Windthorstowi. (Głosy: Do rzeczy! — prezydent prosi mówcę, aby powrócił do właściwego przedmiotu.) Po przerwie mówi deput. Gerlach daléj: Wolnomyślni walczą zatrutemi strzałami, co się sprzeciwia prawu międzynarodowemu, a centrum używa broni postępowéj. My nie wykraczamy przeciwko naszym zasadom, pragnęlibyśmy jedynie nakłonić narodowych liberałów, aby głosowali za siedmioleciem.

Deput. Meyer (z Wrocławia). Deput. Gerlach powiedział, że walczymy zatrutą bronią. My nie wabimy nikogo, nie sprzymierzyliśmy się z centrum, tylko potęga wypadków zmusza nas w pewnéj, ściśle ograniczonéj kwestyi iść z niém ręka w rękę. Nie porzucamy przytém dyferencyi, które nas dzielą, podczas kiedy p. Eynern powiedział, że stronnictwo jego gotowe zgodzić się na wszystkie agraryjne życzenia. Do tego należą także interesa osobiste gorzelników. Jeżeli się potém zrobi jeszcze jeden krok naprzód — przejście do monopolów nie będzie trudne.

Dep. dr. Windthorst. Z postępowcami nie łączy nas żaden sojusz, nie mamy ani wspólnego programu, ani nie staramy się nakłonić postępowców do przyjęcia naszego programu. Możliwą jedynie jest rzeczą, że w danym razie przy wyborach podamy pomocną dłoń wolnomyślnym tam, gdzie sami nie będziemy mieli widoków powodzenia. Jeżeli postępowcy odwdzięczą się nam za to, będzie to nam bardzo przyjemnie. Dotąd niceśmy podobnego niestety nie widzieli. Tym razem musimy walczyć przeciwko konserwatystom, ponieważ nasi wyborcy nie będą głosować za ludźmi, którzy się sprzymierzyli przeciwko nam ze rządem. Chodzi przecież tylko o stworzenie dla ks. Bismarcka większości, któraby uczyniła wszystko, czego zapragnie. Winniśmy wystąpić obecnie po stronie postępu mimo wielu różnic, jakie nas dzielą, ponieważ stoimy wobec nienaturalnego sojuszu (hałas po prawicy). Panowie czynicie wszystko, czego tylko zapragnie ks. Bismarck. Gdyby zażądał od was, abyście wskoczyli do studni, uczynilibyście to. Gdyby odemnie tego zażądał, przekonałbym się najpierw, jak tam głęboko. Pragniecie złudzić narodowych liberałów. Dzieje się to bardzo często, że ci, co łudzić pragną innych, sami oddają się złudzeniu. My zawsze będziemy stali po stronie powagi, ale dla nas nie wszystko jest powagą, co pruskie ministerstwo uzna za nią. P. Gerlachowi odpowiadam, że nie mamy armii pruskiéj, tylko niemiecką, a sympatya nasza dla téj ostatniéj jest wielką, wiemy bowiem, że jéj jedynie zawdzięczamy zachowanie dobrobytu ojczyzny.

Deput. Eynern. Kto lepiéj zna stósunki wojskowe, czy p. Windthorst, czy p. Gerlach, tego rozstrzygać nie będę. Mowę wyborczą wypowiedziałem także już w téj Izbie i dla tego nie potrzebuję powracać do tego tematu. Zwracam jedynie uwagę dr. Meyerowi na to, że nie wolno mu z naszéj gotowości zbadania projektów agraryjnych wysnuwać takich wniosków, jakie wysnuć sobie pozwolił.

Deput. Rauchhaupt. Deput. Windthorst powinien był poznać ze słów dep. Gerlacha, jak dotkliwie odczuwają konserwatyści jego zachowanie się. P. Windthorst mówił o nienaturalnych sojuszach. Połączyliśmy się przecież z narodowymi liberałami jedynie z wielkich narodowych pobudek, celem zachowania armii. Wyście to właśnie zawarli nienaturalne małżeństwo, gdyż wasze zasady rozchodzą się najzupełniéj. Że idziemy razem z księciem Bismarckiem — czyż to być może dla nas zarzutem? Wasz sojusz z postępem, tym zawiązkiem socyalnéj demokracyi, jest popieraniem socyalizmu. Panowie z centrum oddalicie się od nas coraz więcéj, jeżeli będziecie kroczyć daléj na téj saméj drodze. Zapytajcie katolików na granicy, czy godzą się na osłabienie armii, do którego zmierzacie, (niepokój w centrum). Proszę p. Windthorsta, aby porzucił dotychczasowe swoje stanowisko, inaczéj bowiem dojdzie centrum do tego, że podkopie wszelką powagę, w któréj obronie dotąd występowało.

Deput. Windthorst. Czyżbyście istotnie chcieli uwierzyć Panowie, że postęp, w którym zasiada tylu kulturników, mógłby się połączyć z nami, aby nam dopomódz w dziedzinie polityki kościelnéj? Proponując trzechlecie, nie myśleliśmy bynajmniéj o kwestyach kościelnych. Wdzięczni jesteśmy za wszystko, co konserwatyści uczynili dla Kościoła, ale wyznać winienem, że było tego nie wiele. Szliście jedynie za rządem. (Bardzo słusznie! w centrum). Stanowisko nasze w obec projektu wojskowego jest wyrazem usposobienia wielkiéj warstwy ludności. Powtarzam raz jeszcze: siedmiolecie służy jedynie za pokrywkę, aby stworzyć wreszcie większość, która zgodzi się na wszystko, czego zapragnie Bismarck.

Po tych rozprawach tytuł przyjęto, tak samo cały rozdział i następne.

Przyszłe posiedzenie w poniedziałek o 11. (Etat bezpośrednich podatków ministerstwa handlu i przemysłu, ministerstwa finansów i administracyi sprawiedliwości.

Koniec o godzinie 4.

Korespondencye Kuryera Pozn.

Wiedeń, 27 stycznia.

(Przybycie dr. Smolki do Wiednia. — Pogróżki klubu niemieckiego. — Zadanie obecnéj sesyi reichsrathu.)

(≈) Pomimo ostrzeżeń lekarzy sędziwy marszałek Smolka, nieustraszony, jak wódz przywykły do huku dział, przybył dziś do Wiednia, aby zasiąść a raczéj stanąć (bo dr. Smolka prawie zawsze stoi) na trybunie prezydyalnéj. Jako nowomianowany dyrektor kancelaryi Izby poselskiéj pomagać mu będzie radzca sekcyjny dr. Blumenstock, który w r. 1870 przybył do Wiednia jako korespondent „Czasu“, wkrótce potém wstąpił do biura prasowego i tam dosłużył się stopnia radzcy sekcyi.

Zdaje się, że zaraz na pierwszém posiedzeniu klub niemiecki rozpocznie szereg demonstracyi, aby przyjść w pomoc secesyonistom niemiecko-czeskim. Organ tego klubu „Deutsche Ztg.“ zapowiada dziś, że będzie stawiony wniosek, aby uchwalić adres do cesarza. W razie odrzucenia tego wniosku grozi wystąpieniem lewicy. Pogróżka to płonna, bo klub niemiecko-austryacki, choć nader często ulega wpływom radykalno-niemieckim, jednak z pewnością nie opuści Izby poselskiéj, tém mniéj, ponieważ bardzo znaczna część jego członków w ponownych wyborach utraciłoby mandaty. Wszystko więc skończy się na mniéj więcéj hałaśliwych rozprawach, jakie zresztą, zawsze z powodu kwestyi niemiecko-czeskiéj, w radzie państwa i tak powtarzają się corocznie kilka razy.

Głównem zadaniem nowéj sesyi będzie przeprowadzenie traktatu handlowego z Węgrami. Ministrowie węgierscy przybędą tu dopiero pojutrze. Tymczasem pono widoki wniosku Grocholskiego polepszyły się, a zatém też dr. Dunajewski nie będzie zmuszony podać się do dymisyi.

Arcyksiężna Stefania pono niebawem powróci do Abbazyi, której łagodny klimat wielce służy dostojnéj pani.

FRANCYA.

* Paryż, 27 stycznia. Już od kilku lat zachodziły regularnie pomiędzy wydziałem budżetowym a rządem gwałtowne spory o udzielenie kredytu 100,000 fr. na utrzymanie duchowieństwa w Algierze i Tunisie. Wydział budżetowy zawsze to żądanie odrzucał, chociaż wiedział o tém, że większość Izby znów je przywróci. Te niegodne kłótnie i spory sprzykrzyły się wreszcie Kardynałowi Lavigerie i wraz z Biskupami Oranu i Konstantyny wystósował do ministra oświaty pismo, w którém się zrzekają téj subwencyi, ponieważ powtarzające się zawsze przeciw niéj demonstracye nie dadzą się pogodzić z honorem Francyi i godnością jego urzędu. Księża Biskupi dodali nadto, że postarają się, aby potrzebne im pieniądze zebrać z prywatnych funduszów; dziękują panu Gobletowi za jego życzliwość i dobre chęci, lecz proszą, aby nadal zaprzestał wszelkich starań w tym względzie. W obec tego oświadczenia, rada ministeryalna postanowiła skreślić zupełnie z budżetu subwencyą dla duchowieństwa Algieru. Na posiedzeniu z dnia 28 b. m. Izba dała ponownie dowód, jak dzierżący władzę republikanie pojmują zachwalaną tak głośno równość prawa. Radykał Milleraud żądał skreślenia budżetu 258,450 fr. dla duszpasterzy przy lyceach państwowych, ma się rozumieć, że żądał tego w imieniu wolności sumienia. Dowodził daléj, że szkoła jest tylko miejscem nauki, nie wiary. Niestety zapomniał, że bez sumienia nie ma prawdziwéj nauki. Minister oświaty Berthelot, znany z ustaw szkólnych jako nieprzyjaciel wiary, oświadczył się za tém, że udzielanie religii i odprawianie mszy świętéj koniecznie jest dla szkół potrzebne. Usunięcie dusz pasterzy, byłoby ruiną dla zakładów państwowych. Rodzice jeszcze dotąd domagają się religii. Pod tym względem należy zrobić ustępstwo, aby do szkół państwowych przyciągać uczniów a wtedy można im wpoić republikańskie zasady (innemi słowy antichrześciańskie). Po téj mowie wystąpili ponownie Rigant i Milleraud z najokropniejszemi bluźnierstwami przeciw religii. „Jakto — mówił Milleraud, chcecie pozostawić duszpasterzy przy liceach, wy coście wypędzili duchownych ze szkół ludowych?“ Z całego przemówienia, jedyna to myśl konsekwentna. Przyjęto wreszcie 320 przeciw 210 głosom pozostawienie duszpasterzy. — Znaną to rzeczą, że nikogo nie można zmusić, aby posyłał dzieci do szkół wyższych. Oprócz państwowych są jeszcze wyższe szkoły prywatne, zamożniejsze klasy mają wybór wolny powierzenia dzieci, komu im się podoba. Inaczéj dzieje się z ludnością stanowiącą 99 procent, a tylko na szkoły ludowe jest skazaną. Państwo nie pytało się téj ludności o jéj życzenia, lecz bez wszystkiego usunęło religią ze szkół ludowych, ustanawiając przymus szkólny. Lecz i tego nie dosyć; ubodzy, którzy posyłają swe dzieci do bezpłatnych szkół prywatnych, nie dostaną wsparcia. Niżsi urzędnicy, ludzie jakokolwiek zależni od rządu, jeżeli chcą swe dzieci posyłać do szkół, gdzie jeszcze religia udzielaną bywa, muszą się zrzec swych posad. A zatém pomimo ofiar ze strony duchowieństwa, mała tylko cząstka ludności może korzystać z tego. Mała tylko cząstka ludzi zamożnych może postępować jak jéj sumienie nakazuje, większość jest skrępowana i bezwładna, nikt nie pyta o jéj życzenie. Taką to jest równość praw trzeciéj republiki.

Kronika miejscowa, prowincyonalna i zagraniczna

Poznań, sobota 29 stycznia.

* **Doniesienia urzędowe.** Nauczyciel zwyczajny przy gimnazyum realném w Chełmnie, Wojciech Witko, otrzymał tytuł nauczyciela wyższego.

* *Upraszamy* Przyjaciół Pisma naszego, aby nam łaskawie nadesłać zechcieli sprawozdanie z jutrzejszych Walnych zebrań.

* ***Listy wyborcze do parlamentu niemieckiego*** wyłożone są od poniedziałku na ratuszu na II piętrze w biurze pod nr. 14.

* ***Pamiętajmy, że każdy wyborca polski, liczący najmniéj 25 lat, ma obowiązek zajrzenia do tych list wyborczych, czy nazwisko i imię jego jest zapisane.***

* ***Na piąty tysiąc*** „Bratniéj ofiary.“ Z przeniesienia 151 marek 72 fen. Dziś złożono: ***ze skarbonki „Kuryera Poznańskiego“ marek 5.***

Razem 156 marek 72 fen. i złoty zegarek ze złotym łańcuszkiem.

Akcya Banku ziemskiego kosztuje ***marek 1000.*** Zgłosiło się do nas kilka osób, pragnących nabyć $^1/_{10}$ część akcyi w czterech ratach po 25 marek. Ofiarujemy chętnie nasze pośrednictwo i prosimy o dalsze zgłoszenia się do Redakcyi „Kuryera Pozn.“ i to jak najwcześniéj.

* **Na pomnik dla posła ś. p. Kaźmirza Kantaka** wydrukowano w numerze 22 mylnie składkę p. Buszkiewicza z Białcza w ilości marek 3, która na inny cel przeznaczoną była, co niniejszém prostujemy. Dotąd wpłynęło więc nie 414,52 lecz 411,52 marek. Dzisiaj złożył ks. Weichmann z Olszowy 3 marki. — Razem 414,52 marek.

* **Na uroczystość koronacyi Obrazu Najśw. Maryi Panny** w Kalwaryi Zebrzydowskiéj. Z przeniesienia 245,35 marek. Buszkiewicz z Białcza 3 marki. N. N. z Biezdrowa 3 marki. — Razem 251,35 marek.

* **W Konsystorzu Gnieźnieńskim** dnia 25 b. m. odebrał kanoniczną instytucyą ks. dr. Józef Choraszewski, penitencyarz archikatedralny i nauczyciel religii św. przy gimnazyum gnieźnieńskiem na probostwo w Bydgoszczy.

* **Marek cztery tysiące** ze złożonéj u nas na „Bratnią Ofiarę“ sumy przekazaliśmy za kwitem Bankowi ziemskiemu zastrzegając sobie w razie potrzeby prawo rozporządzenia tą sumą w myśl składkujących.

* **Sprostowanie.** Piątkowiak został przekształcony na Freitaga w prowincyi saskiéj a nie czeskiéj.

* **Posiedzenie** sekcyi archeologicznéj Towarzystwa Przyjaciół Nauk odbędzie się w poniedziałek dnia 31 b. m. o godzinie 6 wieczorem w sali posiedzeń Towarzystwa przy ulicy Młyńskiéj. Na porządku dziennym komunikaty i sprawozdania z najnowszych wydawnictw archeologicznych.

Dr. Koehler.

* **Zwyczajne** zebranie Towarzystwa Rzemieślników Polskich w Poznaniu odbędzie się w poniedziałek dnia 31 b. m. wieczorem o godzinie 8 w lokalu p. B. Knolla przy ulicy Wrocławskiéj nr. 18 (kolonada Stocka). — Na porządku dziennym odczyt członka honorowego pana N. „O złém na świecie“. Z powodu ważności spraw uprasza o jak najliczniejszy udział członków Zarząd.

* **Jerzyce.** Zwyczajne zebranie Towarzystwa Przemysłowego w Jerzycach odbędzie się w przyszły poniedziałek dnia 31 b. m. o godzinie 8 wieczorem w lokalu p. Wendlanda. Na posiedzeniu tém odczytaną będzie broszurka Franciszka Degórskiego p. t. „Słów kilka o przemyśle naszym w Wielkopolsce“. Członków Towarzystwa upraszamy, aby na zebranie to jak najliczniéj przybyć zechcieli.

Zarząd.

* **Teatr polski.** Dziś po raz pierwszy komedya Mańkowskiego „Dziwak“.

W niedzielę obraz dramatyczny wedle powieści H. Sienkiewicza „Potop“.

Przygotowują się do przedstawienia nowa komedya Paillerona „Swiat nudów“ i komedya Bissona „Pod kuratelą“.

* **Program** koncertu amatorskiego, który Koło Towarzyskie w Bazarze we wtorek dnia 1 lutego urządza, jest następujący:

Część pierwsza.

1) Polonez (na osiem rąk), Chopin.
2) a) Arya z Roberta Djabła (śpiew), Meyerbeer.
   b) Dumka (śpiew), Kratzer.
3) Deklamacya.
4) Fantazya z Normy (fortepian), Liszt.
5) Arya z opery Aïda (śpiew), Verdi.

Część druga.

6) Rondeau nr. 1 (na cztery ręce), Chopin.
7) Deklamacya.
8) a) Romance (fortepian), Rubinstein.
   b) „Si oiseau j'étais, à toi je volerai“ (étude), Henselt.
9) a) Andante z koncertu siódmego (fortepian i skrzypce), Beriot.
   b) Air varié nr. 7, Beriot.
10) a) Pieśń „Kocham cię“ (śpiew), Förster.
    b) Walec (śpiew), Moszkowski.

* **Festschrift.** Tutejsze niemieckie towarzystwo przyrodników (Naturwissenschaftlicher Verein) założone w r. 1837 obchodzi w r. b. 50-letni jubileusz i w tym celu wydało książkę pamiątkową obejmującą historyą tego stowarzyszenia i kilka rozpraw. Z Polaków wspomniano tam dwóch, śp. prof. Mottego i prof. dr. Szafarkiewicza, który przez pewien czas był prezesem towarzystwa. W pierwszych latach istnienia tego towarzystwa należał znany jenerał Grollman. Pierwszym prezesem był prof. Losow, daléj pp. Brettner, Krug, Szafarkiewicz — obecnie prof. Magener. Rozprawy zamieszrzono dwie: jednę opisującą florę powiatu szubińskiego (p. Mendelsohna), a drugą o motylach pojawiających się w okolicy Poznania, napisaną przez p. H. Szulca, będącą wynikiem dziesięcioletnich poszukiwań autora, porucznika Hermsa i nieboszczyka inspektora powiatowego p. Luxa.

* **Jutro** w niedzielę 30 b. m. odbędzie się z współudziałem Patrona i prelegenta p. Chojnackiego walne zebranie Kółek włościańskich powiatu Szamotulskiego w Szamotułach na sali hotelu Giełda po południu o godzinie $3^1/_2$.

* **We Wronkach** istnieje fabryka syropu i cukru z mączki, którą polecamy Publiczności naszéj.

* **Wronki,** 25 stycznia. Swiadkami byliśmy wczoraj w okolicy naszéj — w Biezdrowie — wspaniałéj iście uroczystości, bo introdukcyi nowego naszego proboszcza ks. lic. Jaskulskiego. Dwudziestu kapłanów przybyło z bliska i z daleka na tę uroczystość, a na ich czele wielki przyjaciel od lat wielu zacnéj rodziny Patrona kościoła JW. pana marszałka Kurnatowskiego JW. ks. prałat i oficyał dr. Likowski. Chociaż to dzień był powszedni, zeszło się tyle ludzi, że kościół ledwie ich objął, a na ten dzień uwolnili od pracy swych ludzi panowie Kurnatowski, hr. Bniński i hr. Węsierski-Kwilecki, których widzieliśmy na uroczystości całéj z rodzinami. Od probostwa rozwinął się pochód wspaniały, ks. Oficyał dopełnił ceremoniału, a i sam i nowy ks. proboszcz tak rzewnie i pięknie, z takiém namaszczeniem przemówili do ludu, że wszystkich do łez poruszyli. Kapłani przybyli mówili o tém z wielkiém uznaniem. Piękne kazanie wygłosił ks. proboszcz Antoniewicz z Bnina, przyjaciel wielki ks. proboszcza. Klucze podał ks. Oficyałowi, któremu towarzyszył w pochodzie ks. Szambelan dziekan Hebanowski, pan patron kościoła p. marszałek Kurnatowski. Ks. proboszcz odprawił potém sumę z asystą trzech kapłanów. Kościół i probostwo przystroiły dziewczęta z parafii w zieleń i girlandy. Cała uroczystość sprawiła wielkie wrażenie na parafii i zostanie zapewnie na długo w jéj pamięci.

* **Ostrów.** We wtorek obchodzili tu państwo Spychałowiczowie złote wesele. Na intencyą ich odprawiła się z rana w kościele farnym msza św., przyczém im na dalszą drogę żywota pobłogosławił syn ich, ks. Marcin Spychałowicz. Król Jegomość obdarzył Jubilatów medalem i biblią. Jubilaci atoli wymówili się od przyjęcia tego podarku, natomiast wnieśli podanie do króla, aby łaskawie cofnął nakaz banicyi przeciwko ich zięciowi i pozwolił mu osiedlić się w Ostrowie. Odpowiedź jeszcze nie nadeszła.

* **Z Prus Zachodnich.** Podobno jeden z nauczycieli Polaków obraził tutaj księcia następcę tronu. Nie wiemy, jak się rzecz miała, ale jeżeli twierdzenie o obrażeniu Jego Cesarskiéj Wysokości jest prawdziwe, mamy tylko z tego powodu wyraz ubolewania. Nie pojmujemy jednakże, jak w nr. 4 „Schl. Schulztg.“ można fakt ten wyzyskiwać w oburzający sposób na zohydzenie wszystkich katolickich i polskich nauczycieli, jak można mówić o „tödliche Verflechtungen des Polypen des frechsten Polonismus“ „deutschverlorene Petrefacten“, którym potrzeba „Orts und Luftveränderung“. I to pisze kolega o kolegach! Jak daleko doszliśmy dzisiaj w szczwaniu i denuncyatorstwie.

* **Socyaiści** wrocławscy zebrali się w zeszłą niedzielę w liczbie około 150 w t. zw. „Augarten“ pod pozorem obchodzenia jakiéjś uroczystości. Ponieważ jednakże pomiędzy nimi zjawili się posłowie Singer, Kräker i Geifer, oraz wybitni przywódzcy Conrad i Häschel, przeto nie długo za nimi przybył i komisarz policyjny — którego obecność spowodowała rozproszenie się socyalistów. W różnych grupach i różnych lokalach naradzali się oni następnie nad agitacyą wyborczą.

* **Przenosimy nauczycieli ludowych** „Köln. Volks. Ztg.“ donosi, że świeżo urządzono w Niemczech dwadzieściasiedm wakansów dla nauczycieli Polaków mających być przesadzonymi z Wielkopolski i Prus Zachodnich. Z tych 27 posad jest 12 w obwodzie rejencyjnym trewirskim a 15 w dyseldorwskim.

* **Kalendarz.** Jutro w niedzielę dnia 30go stycznia śś. Martyny i Ludwiki.

Wschód słońca o godzinie 7 minut 48. Zachód o godzinie 4 minut 40.

Pojutrze dnia 31go stycznia śś. Piotra w. i Marcelli wdowy.

Wschód słońca o godzinie 7 minut 46. Zachód o godzinie 4 minut 42.

TELEGRAMY.

Poczdam, 29 stycznia. Księżna Wilhelmowa powiła dzisiaj w nocy o godzinie 1 syna.

Londyn, 28 stycznia. Na dzisiejszém posiedzeniu wieczorném Izby niższéj bronił Hiksbeach rządu i oświadczył, że potrzebuje on dalszych pełnomocnictw, ażeby zdołał skutecznie wystąpić przeciw kampanii Parnelistów. W końcu odroczono dyskusyą i przyjęto bil dotyczący zmiany sądownictwa w Irlandyi.

— Na dzisiejszém posiedzeniu Izby wyższéj oświadczył podsekretarz w departamencie wojny, lord Harris, że kwestya zaprowadzenia broni repetyerowéj zbliża się do ostatniego rozwiązania. Co się tyczy ochotników, to otrzymają oni 84 dział polowych; rząd nie myśli zmniejszać liczby ochotników, którzy stanowią bardzo cenne pomocnicze siły wojskowe; pospieszne roboty około obwarowania stacyi węgli wykonywane bywają z wielkim pospiechem i przy wytężeniu wszystkich sił.

Rzym, 27 stycznia. Jak donosi „Popolo Romano“, wyruszyły dziś z swych załóg cztery kompanie piechoty, jako téż artylerya z 2 działami górskiemi z Vicenzy i kompania inżynierska z Pawii. Wojska te wsiądą na okręt dnia 1 lutego w Neapolu pod dowództwem majora i odpłyną do Masowy.

Rzym, 27 styc. Do aj. Stef. donoszą Aten: Ludność Harraru poleciła kupcowi włoskiemu Sacconi, ażeby się udał do obozu króla kraju Szoa i zawezwał go, ażeby zajął miasto i okazał mu swą łaskę. Król przyjął Sacconiego bardzo łaskawie, przyrzekł łaskę i dotrzymał słowa. Wysłannik włoskiego stowarzyszenia w Szoa, Ragazzi i lekarz włoski Alfieri znajdują się wraz królem Menelikiem w Harrarze.

Izba deputowanych przyjęła 229 przeciw 154 głosom porządek dzienny, na który się także zgodził minister Depretis, a który opiewa, że Izba, przyjmując do wiadomości oświadczenie gabinetu, przechodzi do obrad szczegółowych nad budżetem. Depretis oświadczył, że dla powagi rządu jest konieczném, ażeby jeneralną dyskusyą zamknęło jakie wotum zaufania, lub niezaufania Izby.

(Izba przyjmując do wiadomości sprawozdanie ministeryalne, obrała pośrednią drogę, a więc nie ufa gabinetowi. Przyp. „Kuryera.“)

Wiadomości literackie i artystyczne.

„Na Kalendarz wieczysty“, wydawany przez Drukarnią Kuryera Poznańskiego, w poszytach miesięcznych w cenie **trzech marek** za cały rocznik — **z portoryum 4 marki,** złożyli w dalszym ciągu przedpłatę:

92) Ks. Weichman z Olszowy 1 egz.

Przybyli do Poznania.

Poznań, 28 stycznia.

KAMIEŃSKIEGO HOTEL BERLIŃSKI. Baron Graeve z Borku, Znaniecki z Łąkocina, Miniszewski z Królestwa Polskiego, Nohr z Kolonii, Mulek z Berlina.

GOSPODARSTWO HANDEL I PRZEMYSŁ.

(W) **Poznań,** 29 stycznia. (— Sprawozdanie giełdowe. —)

Stan powietrza: dżdżysto.

Żyto: bez int.

Cena wypowiedzialna —,—. Wypowiedziano —,— centn. styczeń 122,— płacono, stycz.-luty —,— płacono.

Okowita: potw.

Cena wypowiedz. —,—. Wypowiedziano —,— styczeń 35,20 płac., luty 35,10 płac., marzec 35,40 płac., kwiecień 35,90. kwiecień-maj 36,20 płc. maj, 36,50 pł., czerwiec 37,20 płacono.

Okowita: w miejscu (bez beczki) 35,— pł.

(Sprawozdanie urzędowe.).

Okowita. (z beczką) pr. 100 litr. 10,000% Tralles. Wypowiedziano —,— litrów, cena wypowiedziana 35,10 mrk., styczeń 35,10 mrk., luty 35,— marek, marzec —,— marek, kwiecień-maj 36,20 mrk., czerwiec 37,20, w miejscu bez beczki 34,80 m.

Spostrzeżenia meteorologiczne w Poznaniu.

w styczniu.

Data i godzina	Barometr	Wiatr	Stan powietrza	Temp. w. Cel.
28. Pop. 2	767,2	Z. słaby.	zachm.	+ 3.0
28. Wie. 9	767,5	Z. słaby.	pogodne	+ 1,3
29. Ran. 7	768,3	Z. słaby.	zachm.	+ 1,5

Dnia 28 stycznia maximum ciepła + 3°7 Cel.
" " minimum ciepła — 0°3 "

Prognoza na dzień jutrzejszy brzmi według „Pos. Zeit.“ jak następuje:

Zmienne zachmurzenie ze słabemi lub umiarkowanemi wiatrami, temperatura mało zmienna. Bez opadów, albo małe. Pasami mgła.

(Nadesłano).

Haute-Nouveauté

„Violetta.“

Papierosy Nr. 355 z tytoniu smyrneńskiego wyrabiane, wysokiego gatunku i aromatu poleca po 2 mr. 50 fen. za 100 sztuk. (129*)

Fabryka firma **B. Weller** w Dreznie.

Właściciel i założyciel z r. 1864. J. W. Konopacki

Główny skład w Berlinie mych tytoni i papierosów u Leser i Wolff Alexander Str. **Nr. 1 i 28 i w magazynach w różnych częściach miasta. 2. Kaiserstr. Pasage. Central Hôtel itd.**

Telegram giełdowy

Berlin, 29 stycznia 1887 Kursa (końcowe).

Ziemiopłody.

Pszenica wzmoc.	
kwiec.-maj	163,—
maj-czerwiec	164,75
Żyto wzmoc.	
kwiec.-maj	132,25
maj-czerwiec	132,50
czerwiec-lipiec	133,—
Olej rzep. spok.	
kwiec.-maj	45,70
maj-czerwiec	46,—
Okowita słabo.	
w miejscu	36,80
styczeń	37,—
kwiec.-maj	37.80
maj-czerw.	38,10
czerwiec-lipiec	38,90
lipiec-sierpień	59,50
Owies	
kwiecień-maj	111,50
Wyp.-żyta wsp.	—,—
Wyp.-okow. kw.	000

Kapitały.

Berlin, 27 stycznia 1887.

Consol. 4%	105,10
Pozn. 4% listy z.	101,60
Pez. $3^1/_2$% list. z.	98,70
Pozn. listy rent.	104,—
Austr. banknoty	159,50
Austr. renta srebr.	64,60
Ros. banknoty	186,40
Ros. consol. 1871	93.50
Ros. listy zast.	92,40
Pol. 5% listy zast.	58,60
Pol. likw. l. zast.	54,50
Węg. 4% rent. zł.	78,40
Austr.kred. akcye	454,—
Austr. franc. kol.	389,50
Lombardy	149,—
Uspos. słabe.	

LOTERYA.

(Bez gwarancyi.)

Berlin, dnia 27 stycznia.

Przy dzisiejszém dalszém popołudniowém ciągnieniu czwartéj klasy 175 król. pruskiéj loteryi klasowej padły następujące wygrane:

(Numera, przy których wygrana nie oznaczona w nawiasach, wygrywają 210 marek).

75 (1500) 94 (300) 129 88 227 345 83 473 608 89 786 840 60 **1**002 282 338 437 533 908 63 **2**224 326 414 27 35 533 41 85 680 **3**049 146 237 (3000) 408 61 536 661 90 (500) 829 **4**157 (3000) 252 69 339 419 554 612 21 29 726 832 75 957 **5**043 134 62 328 408 13 68 99 532 44 93 611 56 79 703 867 907 **6**088 103 (300) 492 519 703 820 911 41 62 **7**049 54 119 99 356 436 69 84 556 619 69 779 964 (500) 93 98 **8**007 199 364 451 516 751 63 74 822 27 (3000) 40 56 **9**080 155 84 232 326 718 374 900.

10131 69 92 250 339 476 541 89 (300) 728 844 945 54 68 86 **11**282 410 79 588 607 65 709 43 959 76 **12**002 3 77 213 332 555 704 58 98 877 97 **13**128 299 401 73 724 (5000) 63 843 940 **14**056 116 204 303 412 698 721 878 972 **15**032 (1500) 294 305 473 502 72 769 818 931 66 **16**043 561 82 604 15 728 955 **17**006 45 163 246 446 835 958 **18**011 (3000) 84 129 201 (300) 40 58 488 518 614 49 87 (1500) 775 (500) 801 911 48 97 **19**104 208 13 43 331 86 (500) 981 609 898 943 (1500).

20118 71 212 592 642 99 703 27 64 932 **21**645 50 853 97 966 **22**150 809 21 544 75 38 682 810 67 83 900 54 76 86 **23**241 458 (300) 633 98 824 **24**013 95 130 362 97 (3000) 574 (500) 734 84 899 **25**055 317 498 622 709 48 951 **26**036 169 297 691 817 78 (500) **27**050 92 (3000) 199 232 67 358 80 474 (500) 550 58 632 764 342 68 75 89 973 86 **28**053 267 362 409 58 563 68 614 17 741 44 74 954 93 95 **29**033 91 95 103 214 16 29 407 52 533 759 80 95.

30066 (1500) 173 205 45 389 88 (1500) 488 814 936 **31**317 403 62 535 75 606 733 943 69 **32**104 (300) 224 88 568 668 79 609 834 51 928 **33**020 50 169 230 67 616 24 (1500) 98 743 86 807 913 (500) **34**197 470 677 835 **35**031 129 33 35 83 455 518 23 62 642 787 **36**063 139 240 73 370 613 708 (300) 26 42 851 (500) **37**040 76 324 61 466 74 604 96 729 803 57 **38**040 222 437 500 12 26 40 636 884 **39**060 277 87 475 (500) 628 774.

40003 54 560 601 751 **41**161 242 316 527 97 99 625 91 704 841 45 78 920 81 **42**005 24 64 (1500) 65 263 (300) 84 (1500) 308 451 508 99 742 97 822 912 **43**058 130 47 275 513 664 739 66 830 55 **44**158 201 62 344 83 624 27 77 844 98 **45**070 191 256 314 417 620 29 74 81 859 **46**000 198 236 45 311 70 87 92 429 579 604 10 862 **47**010 114 469 (500) 862 920 64 **48**155 91 290 328 43 408 18 32 43 97 509 10 13 39 56 86 674 799 994 **49**075 142 56 355 507 52 622 58 (300) 91 998.

50281 302 553 59 691 847 (300) 72 949 **51**181 90 (300) 446 599 636 774 860 (1500) 72 (3000) 958 **52**021 150 268 409 612 37 739 58 88 852 976 **53**044 62 (1500) 213 51 (3000) 59 326 499 507 59 81 994 **54**212 (300) 45 378 89 (300) 428 (500) 534 632 729 (500) 841 69 (300) **55**175 290 (1500) 96 300 71 535 57 850 948 (500) **56**167 262 316 465 (3000) 541 715 68 93 930 52 **57**222 874 79 81 **58**044 132 47 59 242 (1500) 302 70 464 610 738 830 98 948 **59**058 91 100 55 93 236 325 96 422 593 29 57 600 24 76 98 756 864 912 33 36.

60172 96 479 528 656 93 774 88 (300) **61**013 94 310 496 556 **62**182 324 429 98 547 647 71 77 726 958 (300) 65 (300) **63**073 175 84 397 467 613 29 750 75 86 991 **64**009 325 538 (500) 64 (500) 709 93 828 947 95 **65**041 (500) 304 55 461 501 689 820 967 76 **66**154 202 8 85 307 37 44 69 80 (500) 646 712 96 **67**001 96 122 77 338 431 533 82 (1500) 744 821 **68**092 212 41 388 87 (500) 404 943 48 75 **69**039 73 (15 000) 159 (300) 365 509 771 888 944 84.

70191 258 67 469 889 **71**159 (500) 81 (300) 524 41 76 (1500) 741 **72**021 456 59 74 531 (3000) 601 87 743 36 894 935 47 67 **73**078 84 316 91 33 45 415 565 661 66 (500) 820 903 **74**054 (1500) 149 248 55 (3000) 357 439 682 804 63 85 96 957 97 **75**095 125 70 80 272 (5000) 504 742 819 26 99 **76**024 (300) 217 56 98 436 604 63 (1500) 730 91 837 905 27 **77**003 113 58 237 78 87 442 535 48 57 644 720 52 76 82 965 72 82 **78**066 67 429 (500) 539 80 688 729 38 84 (300) 804 904 43 **79**112 (1500) 98 (3000) 239 41 342 54 74 83 781 867.

80064 74 132 390 (3000) 467 567 619 755 910 64 **81**065 129 287 399 767 856 971 79 83 95 **82**085 257 61 590 94 610 33 765 (500) 813 69 **83**020 50 79 109 26 31 40 (5000) 50 406 71 565 623 63 701 802 71 833 **84**023 260 363 78 546 779 870 950 **85**149 311 487 502 28 655 893 **86**021 49 151 218 424 572 692 779 997 **87**046 106 27 283 496 63 654 754 898 933 82 **88**210 (3000) 14 73 94 878 **89**224 306 40 312 60 595 604 89 733.

90056 104 249 366 571 630 89 702 74 77 82 **91**0888 (300) 124 45 86 253 360 548 684 **92**370 400 65 618 28 72 876 935 **93**070 156 224 27 85 87 (500) 875 87 93 565 68 602 31 38 706 12 906 **94**109 380 421 591 645 53 890 908 66 **95**059 127 310 432 81 98 501 10 16 656 702 7 34 989 **96**131 41 223 322 (500) 491 574 770 837 908 10 **97**221 89 412 90 545 58 604 57 919 **98**075 226 425 40 72 564 606 765 865 **99**002 75 110 240 347 407 541 44 716 65 819 28 972.

100103 330 87 410 70 (1500) 549 774 78 842 946 **101**013 38 751 93 828 57 981 89 **102**041 60 174 92 266 391 99 439 510 (300) 89 669 71 728 82 **103**118 395 464 509 58 626 (3000) 777 806 **104**054 123 297 345 57 470 169 (500) 869 **105**371 77 497 526 45 638 736 851 911 (3000) 19 77 **106**014 234 492 508 16 18 39 815 909 11 13 89 (500) **107**123 419 (500) 521 67 757 854 63 970 **108**001 2 6 267 505 77 687 617 849 57 954 **109**097 (300) 131 51 96 219 22 84 351 99 448 65 561 62 604 13 34 810 39 51 952.

110019 214 401 543 739 80 840 975 **111**149 68 91 381 (500) 87 516 30 37 87 89 649 869 **112**048 142 471 537 52 78 728 **113**164 (3000) 265 350 99 616 73 96 707 929 33 **114**193 308 418 38 90 559 602 52 62 68 805 69 **115**028 39 55 320 29 60 71 444 703 802 59 88 **116**076 129 69 204 73 93 605 96 720 831 (3000) 58 962 **117**024 70 401 545 674 77 878 936 **118**351 78 460 521 27 608 64 799 868 966 96 **119**030 189 218 390 414 556 736 829 (300) 64.

120141 377 450 80 615 714 41 (300) 97 (500) 823 (3000) 906 **121**096 154 65 276 430 551 57 68 604 57 796 898 **122**019 161 355 (1500) 550 (500) 52 64 787 840 (3000) 97 **123**220 36 38 396 645 **124**004 51 101 (1500) 202 76 493 508 57 **125**141 70 71 369 488 93 (1500) 574 622 723 844 906 (3000) 7 83 98 (300) **126**068 113 430 57 92 740 89 93 (300) 958 **127**060 104 73 427 613 84 700 59 994 **128**094 298 586 639 57 **129**014 212 79 313 (300) 474 562 618 63 99 708 933.

130354 464 92 508 605 728 92 827 91 969 85 **131**051 244 83 472 96 606 751 82 83 883 993 **132**073 76 115 78 400 80 592 647 89 705 833 902 18 **133**144 260 348 469 548 652 (3000) 75 90 748 855 949 **134**013 84 94 157 225 39 322 504 659 73 **135**005 12 28 89 (1500) 109 95 316 408 599 639 52 706 913 16 **136**442 661 820 65 **137**255 300 414 507 754 875 945 **138**027 77 (3000) 118 33 211 91 464 573 643 709 42 71 873 84 943 **139**064 79 169 97 266 339 568 715 70 936.

140093 173 93 282 556 619 24 39 76 889 **141**101 260 70 498 (3000) 634 51 743 51 743 917 45 51 97 **142**383 86 97 528 98 671 703 83 828 94 968 **143**604 24 45 125 285 802 4 422 500 717 42 56 832 34 **144**076 91 211 94 374 (1500) 92 538 58 750-85 874 75 **145**043 89 138 48 330 490 505 721 839 926 58 66 (300) **146**064 143 (300) 958 83 85 **147**059 63 115 19 248 99 339 64 435 643 76 846 (3000) 70 **148**008 54 110 37 389 512 26 90 685 (300) 914 **149**124 (3000) 50 54 60 71 245 85 524 647 737 805 904 84 89 95.

150056 89 94 252 352 403 75 (1500) 90 92 785 833 964 **151**091 176 225 66 336 65 562 688 **152**005 210 87 389 (3000) 426 39 85 606 708 39 840 68 **153**101 54 55 216 74 81 486 509 634 88 (300) 764 831 915 16 29 **154**081 102 209 17 60 88 404 52 98 511 86 90 776 828 968 **155**165 87 219 554 **156**352 57 481 88 667 71 88 811 992 **157**106 324 560 827 50 983 **158**267 89 532 716 46 72 989 **159**058 100 37 388 468 99 513 59 718 938 91.

160206 41 50 315 67 (300) 465 82 530 (3000) 729 (1500) 840 **161**031 44 153 264 398 484 542 794 922 **162**098 279 329 424 37 76 513 717 68 948 56 60 69 **163**124 543 740 825 944 59 (3000) **164**085 192 441 47 54 69 614 80 823 (300) 24 54 **165**001 313 (500) 21 40 85 86 556 647 737 57 833 64 **166**193 205 56 66 480 502 20 29 67 671 708 32 55 (500) 875 967 **167**044 262 94 306 465 536 45 (1500) 674 (500) 712 912 24 62 **168**110 71 213 45 306 16 524 33 617 40 72 780 95 68 (300) 925 33 **169**000 25 94 169 302 494 688 747 880 900 15.

170060 237 518 46 684 99 716 44 835 **171**029 96 98 125 265 364 413 551 60 633 44 (1500) 52 757 813 925 **172**138 54 339 74 567 68 (300) 632 33 38 44 61 868 (300) 959 61 89 **173**115 58 (300) 234 323 80 534 59 605 14 711 985 **174**041 71 107 64 584 92 750 870 908 (300) 29 (1500) 82 **175**036 111 96 247 538 635 66 70 706 887 **176**065 259 67 (500) 80 365 415 989 95 **177**019 41 212 79 85 97 393 424 604 93 94 95 754 891 912 91 **178**018 81 301 41 459 571 644 732 969 **179**016 66 460 573 697 (10 000) 777 88 819 909.

180005 (1500) 34 178 (1500) 280 449 51 907 (1500) **181**104 281 301 29 69 476 525 57 749 96 809 71 921 **182**142 62 270 891 939 **183**038 42 141 78 220 56 (3000) 301 10 (3000) 51 548 662 711 870 99 931 **184**128 385 520 94 665 842 971 93 **185**106 200 3 306 (3000) 72 418 90 579 613 712 893 936 (3000) **186**018 107 69 (300) 228 324 62 430 631 83 790 820 969 **187**009 83 (5000) 101 7 46 87 227 427 39 50 504 11 16 616 60 70 717 944 77 90 **188**015 16 109 13 283 306 92 442 98 585 633 733 852 67 (500) 905 92 93 **189**011 316 587 663 834 54 87 907 (500) 24 48.

---

(13) Berlin, 28 stycznia.

(Ciągnienie przedpołudniowe.)

84 206 12 495 (3000) 509 612 25 704 861 72 949 1009 11 103 (3000) 94 236 303 53 403 6 36 576 97 622 79 746 881 2175 247 89 488 565 737 39 98 3073 90 98 158 62 322 422 23 500 67 771 90 834 41 72 924 4083 177 313 20 718 5054 198 215 30 50 314 95 96 547 98 634 (3000) 48 832 95 6266 368 486 534 (500) 647 794 7082 157 (300) 74 98 280 319 58 427 330 796 818 940 60 8049 374 438 52 628 36 42 737 44 69 877 9015 29 38 470 77 548 732 861.

10120 80 242 52 390 454 11021 303 12 531 32 (500) 50 752 804 76 12132 40 201 319 495 526 72 630 703 907 44 131 4 (300) 327 36 38 77 355 528 81 666 862 14002 110 15 251 445 76 509 28 676 760 982 15022 (1500) 151 329 514 678 855 942 16074 235 84 (1500) 333 404 530 709 89 852 (500) 56 963 17146 207 38 397 534 79 729 81 828 962 18076 150 205 329 68 71 (1500) 465 (3000) 546 53 643 45 (3000) 61 (3000) 90 (500) 795 834 (1500) 97 971 19008 31 209 (1500) 28 66 449 96 584 802 (500) 906.

20021 165 89 409 850 21134 65 255 308 9 69 494 585 668 745 87 829 22037 624 707 836 96 920 (300) 23071 149 55 (500) 226 83 (1500) 374 404 560 702 72 908 (3000) 24077 141 278 350 64 507 28 45 78 85 620 96 (1500) 755 838 934 (3000) 25021 76 139 (300) 409 (500) 22 26 504 82 652 (1500) 790 918 54 26064 80 123 206 (3000) 14 64 71 495 535 662 93 705 42 804 8 (300) 49 27102 30 94 360 465 505 19 (10 000) 60 63 635 (300) 814 763 71 28069 336 479 (1500) 627 700 10 68 864 29143 51 74 (3000) 235 53 552 895 955.

30082 186 236 90 304 18 85 416 22 39 59 580 666 708 44 85 974 31044 (1500) 371 503 600 793 811 32082 135 269 425 588 698 702 19 34 821 42 33080 93 248 513 (1500) 675 781 (3000) 880 85 921 26 57 34041 104 17 217 377 82 (500) 412 524 82 35051 138 (1500) 70 314 49 548 604 62 86 745 954 36277 382 402 21 92 542 (3000) 942 58 (500) 37003 (500) 187 386 566 608 737 68 86 859 63 902 28 63 95 38011 210 (5000) 368 95 405 84 547 77 675 90 779 868 85 948 53 39105 48 57 210 96 352 456 (300) 530 655 60 765 878 927.

40059 231 336 55 61 427 568 791 993 41037 330 649 (300) 782 42110 62 90 222 53 75 345 402 5 634 94 815 26 43055 229 65 351 78 (500) 83 710 61 911 44032 38 59 89 195 360 64 421 67 597 669 777 930 (1500) 45007 62 71 76 81 (3000) 467 81 558 603 792 46131 237 76 368 (3000) 426 557 813 75 962 81 47000 218 (500) 41 46 403 50 552 (5000) 608 (3000) 45 51 62 900 48060 263 871 81 638 738 830 36 91 915 49135 554 863 84 94 (3000) 95.

50154 77 84 238 666 (300) 773 95 830 51193 255 (500) 385 475 590 744 (300) 889 955 52017 143 220 347 401 52 58 97 610 738 50 895 (500) 975 (3000) 53009 (3000) 66 79 138 416 68 741 54025 39 100 22 28 52 (1500) 467 80 93 663 99 721 915 39 83 95 97 55203 80 494 634 706 48 809 954 56188 (300) 372 464 693 57469 578 604 779 825 28 918 24 45 69 72 58032 (500) 129 257 88 306 443 84 774 931 32 59007 (500) 31 132 91 239 61 93 444 517 (300) 636 851 60 915.

60003 21 144 84 94 661 806 52 77 949 61432 75 622 (500) 735 92 839 (500) 62039 48 112 233 35 361 480 553 614 99 757 819 63174 204 900 12 64133 216 501 88 95 673 713 65021 26 53 (3000) 156 57 87 349 433 34 632 (500) (500) 735 46 822 27 67 80 823 44 (500) 99 66068 72 164 99 224 460 81 85 546 87 706 959 62 (300) 67261 370 621 919 66 97 68071 225 44 68 74 318 435 80 82 (1500) 589 609 (1500) 836 962 64 69011 13 56 208 15 73 493 626 722 52 946 75 81.

70024 87 158 288 407 99 577 608 797 899 942 90 71040 328 545 61 619 29 701 47 832 72021 174 92 227 79 419 30 589 695 (3000) 747 825 10 73034 105 33 37 253 74 406 33 92 562 632 37 (300) 34 67 707 55 81 812 978 74012 (1500) 32 40 106 95 (500) 329 62 65 73 80 536 607 69 861 911 75052 85 204 429 545 48 614 59 61 885 988 76169 210 491 535 41 74 78 613 58 (500) 701 80 93 825 (500) 957 76 77194 425 558 663 85 771 80 992 78022 42 68 (500) 240 61 73 367 72 (300) 411 596 (1500) 760 72 964 87 79017 154 487 (3000) 519 25 40 636 782.

80073 214 (1500) 40 86 460 597 631 865 901 81074 127 48 255 300 641 89 920 75 (300) 82008 104 10 35 (300) 231 351 499 654 727 92 83026 133 306 415 54 527 606 713 97 832 61 979 84201 52 (500) 323 432 560 860 981 85092 (1500) 315 522 46 (500) 91 677 746 858 976 86142 76 (500) 215 376 414 66 75 78 504 626 61 90 737 66 865 981 (500) 87102 215 27 342 505 27 641 56 822 51 90 93 941 88035 74 97 472 540 59 679 700 9 977 78 89007 42 47 91 140 290 325 72 434 534 643 757 810 67 90 983.

90052 55 83 93 460 83 93 472 77 628 32 37 875 977 91039 240 41 408 66 69 531 696 816 986 92080 87 210 85 383 417 503 610 742 74 85 90 967 72 93015 93 179 321 451 573 980 94 94055 142 385 470 703 10 11 20 844 934 (3000) 84 95175 343 98 420 33 34 36 67 553 58 96124 59 74 (300) 517 68 766 (15000) 97262 90 425 73 95 510 49 682 981 98064 67 207 366 506 21 693 965 99050 176 87 92 201 325 94 550 604 5 6 63 941.

100068 159 323 (3000) 452 80 534 64 620 764 52 54 89 101107 51 76 267 318 53 (3000) 423 32 544 (500) 614 766 102053 61 184 220 371 481 98 542 (1500) 98 643 59 803 77 (5000) 99 926 103020 60 150 87 252 357 492 (300) 514 649 819 104090 214 26 300 408 15 59 75 631 717 26 88 840 86 98 982 94 105133 48 56 289 310 86 432 789 980 106132 71 258 70 361 65 68 419 74 661 64 793 (500) 889 107022 73 101 21 78 408 35 43 541 768 94 827 907 108056 124 256 81 432 80 646 65 90 848 63 984 109041 461 512 56 664 68 720 862 969.

110047 157 201 43 324 52 514 86 87 94 648 965 74 111077 80 118 210 49 56 531 43 620 87 823 88 112025 259 357 75 839 52 113040 59 (300) 93 150 90 92 373 80 443 583 916 114000 125 97 434 64 99 548 613 935 115021 159 72 202 301 464 501 44 713 97 116009 35 (300) 247 344 60 98 543 779 810 117324 (1500) 404 556 744 907 11 118045 144 47 86 201 376 502 610 26 67 732 48 82 119072 89 90 102 44 442 516 674 784.

120116 217 314 22 45 546 708 18 843 948 121029 78 255 95 421 50 510 83 752 87 833 92 991 122257 446 85 520 869 92 914 123009 359 563 612 32 (500) 38 710 809 992 124021 169 347 67 622 81 805 991 125137 74 276 396 544 628 752 926 34 79 88 (3000) 126284 455 522 628 718 860 127056 96 211 404 98 986 128146 267 75 476 611 31 60 770 86 820 32 73 (300) 912 47 56 59 129003 68 452 (300) 503 78 714 53.

130033 285 442 63 94 95 519 712 824 131017 68 89 101 352 352 601 52 96 896 132176 233 36 311 (1500) 43 (300) 454 519 68 607 54 742 85 133062 126 81 85 95 206 32 306 18 95 467 91 544 75 710 50 59 831 72 940 53 66 (1500) 82 134001 87 221 55 69 330 461 544 828 (3000) 135098 167 (1500) 347 470 528 863 918 33 38 136135 477 548 677 785 812 49 (300) 137039 (300) 44 113 38 82 236 51 418 525 31 691 789 950 138207 536 646 52 747 927 48 60 76 139060 112 80 96 409 537 619 95 709 32.

140359 96 332 64 454 56 63 946 56 86 141193 202 45 418 552 821 955 (1500) 142011 129 216 444 68 83 567 736 861 917 143061 (3000) 93 402 541 640 855 946 144422 53 541 859 70 94 903 22 (3000) 41 84 (1500) 145022 48 104 87 231 404 35 508 (500) 58 80 625 48 146130 81 417 662 720 93 904 (300) 11 147069 107 235 47 53 63 65 81 476 587 600 4 906 30 148131 36 64 308 460 95 626 99 795 822 74 920 84 (300) 149167 (3000) 332 38 (300) 403 49 69 82 92 581 641 94 704 818 51 907 99.

150058 (300) 150 466 588 604 35 702 75 980 (300) 151174 301 68 426 26 508 842 963 85 152062 152 (500) 57 67 91 288 558 732 74 803 96 153046 73 120 66 458 673 87 716 52 821 47 (1500) 96 154021 88 194 226 67 85 322 401 506 667 752 85 947 55 155115 56 303 50 483 501 798 809 (500) 63 93 992 98 156057 368 414 62 579 635 49 84 785 157066 99 166 202 392 549 09 690 746 832 81 92 (300) 158039 314 454 566 623 36 723 159005 287 310 427 537 789 823 911 56.

160108 213 (500) 76 629 77 736 79 821 94 954 161137 64 65 205 20 70 388 602 40 828 954 162000 (500) 17 142 242 80 429 (1500) 83 509 36 44 55 808 75 91 163029 (1500) 303 450 509 (1500) 87 164007 170 220 300 596 546 94 670 749 (500) 165079 231 328 63 66 70 411 (1500) 89 674 706 13 95 879 166132 40 339 73 710 28 (300) 855 900 167018 75 292 497 533 60 672 82 726 895 950 168002 180 394 445 63 79 90 573 (500) 904 57 169155 459 61 569 616 903.

170117 487 509 29 57 647 869 88 171044 114 513 725 (3000) 28 46 935 76 (3000) 172033 83 108 63 67 255 328 610 74 173013 308 27 529 666 738 952 174103 29 227 49 351 403 46 175037 69 (500) 79 94 106 239 429 97 520 (3000) 634 69 818 49 71 88 948 58 176122 89 376 423 540 54 606 41 48 61 749 819 24 61 177376 672 717 900 6 178157 92 277 302 428 70 523 34 35 851 179049 102 213 47 97 517 66 (500) 830 44 62.

180185 207 438 (300) 532 603 88 893 181283 423 (3000) 44 73 81 86 661 769 814 70 933 182012 136 203 525 34 76 89 845 48 68 957 82 183197 275 464 81 90 571 693 713 46 848 67 93 184176 97 226 409 84 521 33 39 51 88 639 91 94 749 88 870 962 185298 (500) 699 186000 90 231 92 401 7 527 80 692 726 (500) 34 (300) 36 43 47 812 187206 12 80 525 34 682 (3000) 777 828 939 40 45 188242 94 409 (300) 892 923 189080 111 (500) 201 36 306 21 414 62 647 (1500) 906 80.

Wojsko Polskie.

Nakładem moim wyszło:

ALBUM
WOJSKA POLSKIEGO

z 1831 r.

zawierające 12 tablic (folio) artystycznie wykonanych podług oryginalnych rysunków pp. J. Kossaka, Eljasza, Mottego i innych artystów. Tablice te, kolorowane odręcznie z wielką starannością i umiejętnością, przedstawiają podług wiarogodnych źródeł ówczesną armią polską, zawierając przeszło 60 różnych postaci wojskowych, których spis poniżéj podany.

I. Sztab główny. W środku wódz naczelny, za nim szef sztabu, adjutant, oficer kwatermistrzowstwa i ordynanse. Przed frontem stoi kompania doboszów z tamburmajorem na czele, za nimi piechota.
II. Pułk 1-szy i 2-gi piechoty. Artylerya piesza. Artylerya konna. Oficer artyleryi gwardyi. Jazda augustowska. (Oficer i szeregowiec.)
III. Pułk pierwszy strzelców pieszych. Podoficer grenadyerów w ubiorze letnim. Oficer grenadyerów gwardyi pieszéj. Pułk jazdy Krakusów imienia Tadeusza Kościuszki.
IV. Pułk 2 gi strzelców pieszych. Pułk 3-ci piechoty. Wolny strzelec Kuszla. Legionista litewski. Żołnierz od pociągu (train). Wolny strzelec Grotusa. Karabinier (dawniejsza żandarmerya).
V. Pułk 4-ty piechoty. Pułk 1-szy ułanów. (Oficer i szeregowiec). Pułk 2-gi, 3-ci i 4 ty ułanów
VI. Jazda płocka. Trębacz. Jazda podlaska. Legia nadwiślańska. Jazda lubelska. Pułk 6-ty ułanów. (Dzieci warszawskie.)
VII. Pułk 5-ty piechoty. (Dobosz i szeregowiec). Pułk 6-ty piechoty. Pułk 7-ty piechoty. (Podchorąży). Pułk 10-ty piechoty. (Oficer i szeregowiec). Pułk 14-ty i 15 ty piechoty. Pułk 3 ci i 4-ty strzelców pieszych.
VIII. Pułk 5-ty strzelców konnych byłéj gwardyi. Pułk grenadyerów byłéj gwardyi. Pułk 1-szy, 2-gi, 3-ci i 4-ty strzelców konnych. Pułk 16-sty piechoty.
IX. Pułk Mazurów. Legia wołyńska. Legia ukraińska. Strzelec kaliski. Pułk 9-ty piechoty. Kurpik.
X. Pułk 5-ty ułanów (Zamojskich). Pułk 11-ty piechoty. Pułk 5 ty strzelców pieszych. (Dzieci warszawskie).
XI. Pułk 8-my piechoty. Saper. Weteran czynny. Jazda kaliska. Pułk 2-gi Krakusów konnych.
XII. Szarża jazdy poznańskiéj.

Do albumu dołącza się:

1. Słowo wstępne, skreślone przez p. K. Jarochowskiego.
2. Stan armii polskiéj w różnych okresach walki. (1490)
3. Zestawienie chronologiczne wszystkich bitew i potyczek*).
4. Opis bitwy pod Iganiami z mapką przez pułkownika Calliera.

Cena za kolorowy egzemplarz kompletny wynosi razem z teką 45 mrk. = 27 fl. austr.

Zamówienia przyjmują wszystkie księgarnie w kraju i zagranicą jak i niżéj podpisany wydawca i nakładca.

K. Kozłowski,
Poznań, Długa ul. 8.

*) W początku kwietnia rb. wyjdzie nakładem moim z druku dzieło, opisujące wszystkie te bitwy i potyczki z podaniem nazwisk osób, które się walecznością wsławiły.

Polecam się do zakładania
dzwonków elektrycznych
(971) **i telefonów**
po domach, hotelach i pałacach.
A. VOGT,
ulica Wielka Rycerska 11.

Ceny umiarkowane. 2-letnia gwarancya.

Posłaniec św. Józefa

wydawany przez **Ks. Kałkowskiego**, wychodzi poszytami miesięcznemi w objętości $1^1/_2$ arkusza ósemki.

Prenumerata **całoroczna** wynosi
jednę markę
z portoryum 1,25 mk.
Drukarnia Kuryera Poznańskiego.

Walne zebranie
Towarz. Naukowéj Pomocy

odbędzie się w **Sremie dnia 15-go lutego** o godzinie 10-téj przed południem u p. Kadzidłowskiego. (1489)

Komitet powiatowy.

Cognac Spółki eksportowéj niemieckiego cognacu w Kolonii nad Renem
równéj dobroci a tańszy od francuzkiego.
Próbki gratis. (1479)
Stósunki zawieszujemy tylko z sprzedawaczami.

Mój bogato zaopatrzony (711)
SKŁAD
towarów złotych i srebrnych
polecam łaskawym względom.
STANISŁAW SZUBERT,
złotnik i jubiler,
POZNAN, ULICA WILHELMOWSKA Nr. 7.

Piwo monachijskie

w Poznaniu uznane za najlepsze
„Hackerbräu“
Kulmbachskie z browaru Eberleina i wyborne kobylepolskie
poleca (970)
Restauracya „Monopol.“

Jasiński i Ołyński
DROGERYA
Poznań, Sw. Marcin nr. 62
poleca po cenach umiarkowanych
Swiece kościelne
z czystego białego wosku,
Oléj do palenia
w wyborowym gatunku, (2263)
Kadzidło i bursztyn.

Zwangsversteigerung.

Im Wege der Zwangsvollstreckung soll das im Grundbuche der Ritter güter der hiesigen Kreises auf den Namen des Rittergutsbesitzer **Lucyan von Jaraczewski** eingetragene Rittergut **Gross Zalesie** mit dem Vorwerk **Liszkow** im hiesigen Kreise belegen **am 31-ten Maerz 1887, Vormittags 9 Uhr** vor dem unterzeichneten Gericht — an Gerichtsstelle — Saal Nr. 27 versteigert werden.

Das Gut ist mit 6761,37 Mrk. Reinertrag und einer Gesamtfläche von 684,24,30 Hektar zur Grundsteuer, mit 879 Mk. Nutzungswerth zur Gebäudesteuer veranlagt. Auszug aus der Steuerrolle, beglaubigte Abschrift des Grundbuchblattes — etwaige Abschätzungen und andere das Gut betreffende Nachweisungen sowie besondere Kaufbedingungen können in der Gerichtsschreiberei in den Dienststunden eingesehen werden.

Alle Realberechtigten werden aufgefordert, die nicht von selbst auf den Ersteher übergehenden Ansprüche, deren Vorhandensein oder Betrag aus dem Grundbuche zur Zeit der Eintragung des Versteigerungsvermerks nicht hervorging, insbesondere derartige Forderungen von Kapital, Zinsen, wiederkehrenden Hebungen oder Kosten, spätestens im Versteigerungstermin vor der Aufforderung zur Abgabe von Geboten anzumelden und, falls der betreibende Gläubiger widerspricht, dem Gerichte glaubhaft zu machen, widrigenfalls dieselben bei Feststellung des geringsten Gebots nicht berücksichtigt werden und bei Vertheilung des Kaufgeldes gegen die berücksichtigten Ansprüche im Range zurücktreten.

Diejenigen, welche das Eigenthum das Gutes beanspruchen, werden aufgefordert, vor Schluss des Versteigerungstermins die Einstellung des Verfahrens herbeizuführen, widrigenfalls nach erfolgtem Zuschlag das Kaufgeld in Bezug auf den Anspruch an die Stelle des Gutes tritt. (1069)

Das Urtheil über die Ertheilung des Zuschlags wird **am 2-ten April 1887, Vormittags 11½ Uhr** an Gerichtsstelle verkündet werden.

Krotoschin, den 21. November 1886.
Königliches Amts-Gericht.

Kilka jeszcze lekcyi

nauki **gry** na fortepianie, harmonium i śpiewie, przyjmie
Stefan Surzyński,
Chwaliszewo 26. (1378)

Kto się waha,

jaki środek ma wybrać przeciwko swemu cierpieniu ze wszystkich w gazetach zachwalanych, ten niechaj napisze po polsku kartę korespondencyjną do *„Richter's Verlags-Anstalt* w *Leipzig“* w której niechaj żąda broszury **„Przyjaciel chorych:“** W pomienionéj książeczce opisane są obszernie **najlepsze i najpewniejsze środki domowe** (medykamenta) i załączone dla objaśnienia

świadectwa chorych.

Te świadectwa świadczą najwymowniéj, **iż bardzo często pojedyńczy środek domowy wystarcza do wyleczenia chorób,** któreby się mogły zdawać **nieuleczalnemi.** Gdy chory rozporządza właściwym środkiem, wtedy można oczekiwać wyzdrowienia nawet w ciężkiéj słabości i dla tego niechaj żaden chory nie zaniedbuje zamówić sobie „Przyjaciela chorych“ Za pomocą téj książeczki, która wcale na to zasługuje, aby ją przeczytano, może każdy bardzo łatwo zrobić właściwy wybór. Zamawiający broszurkę nie ponosi **żadnych wydatków na przesyłkę.**

Wagen-Fabrik.

C. Paul Wilding,
Breslau, Hummerei 15&43.

Prawdziwym skarbem
dla wszystkich schorzałych skutkiem tajnych grzechów młodości jest sławne dzieło:
Dra Retau'a
Ochrona własna.

Polskie wydanie z ilustracyami 1 mrk. Niechaj je każdy czyta, który na skutki takich wykroczeń cierpi. **Tysiące zawdzięczają mu swe wyzdrowienie.** Sprowadzić można **przez magazyn nakładowy w Lipsku.** (Verlags-Magazin Leipzig, Neumarkt 34) jako przez każdą księgarnię. W Poznaniu na składzie w księgarni p. A. Spiro. (1328)

Pianina, tanio za got. lub na raty. Fabryka WEIDENSLAUFER Berlin N. W

Dodatek.

Dodatek do Kuryera Poznańskiego Nr. 24.

Niedziela 30 Stycznia 1887.

T. OTMIANOWSKI

specyalny magazyn

sprzętów kuchennych i domowych

Poznań, Jezuicka ulica nr. 1,

poleca

kompletne urządzenia domowo-gospodarcze

w najlepszym wyrobie, po cenach rzeczywiście przystępnych. — Drukowane spisy przedmiotów, przesyła się na żądanie franko i bezpłatnie. (1498)

Dogodne warunki spłaty.

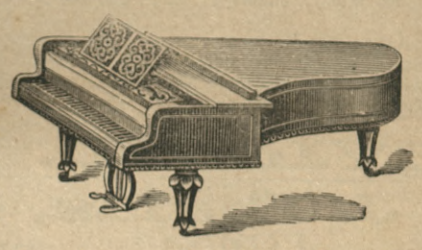

6-cio letnia gwarancya.

Fortepiany, pianina, harmonia

z fabryk renomowanych po **cenach fabrycznych** poleca we wielkim wyborze

W. Witajewski

Poznań, św. Marcin 18.

Polecam także: (788)

Skrzypce, cytry, futerały i struny wszelkiego rodzaju.

Lampy do pianin, gustowne i najpraktyczniejsze w tym rodzaju (jedna lampa postawiona na pianinie oświeca dostatecznie całą klawiaturę i nuty, nie rażąc ócz grającego).

Rozmaite automat. instr. muzyczne grające tysiące sztuk rozmaitych, jak **„Ariston"** (organki) Orfeusz (instr. strunowy) **Symfonion** (głosy stalowe).

Prawdziwe szwajcarskie skrzynki grające, z melodyami narodowemi.

Magazyn i fabryka mebli

własnego wyrobu (2434)

W. Szkaradkiewicz.

w Poznaniu, ul. Wilhelmowska Nr. 20,

naprzeciw Hotelu Francuzkiego i ulicy Podgórnéj.

SPECYALNOŚĆ:

kompletne urządzenia pokoi salonowych, sypialnych, jadalnych itd.

w najzodobniejszém, jako też i pojedyńczem wykonaniu.

Garnitury dekorowane w plusze, rypse, oraz **i fantazyjne materye,** w wielkim wyborze i najnowszym stylu.

Ceny umiarkowane.

Wina szampańskie

firmy **George G_ulet** w Reims,

Dostawcy dworów

Cesarzowéj Indji i Królowéj Wielkiej Brytanii, Króla Holenderskiego i Następcy Tronu Angielskiego Księcia Walii, (646)

Mają na składzie:

w Poznaniu: 1. T. Luziński, Hotel Francuski. 2. W. Kamiński, Hotel Berliński. 3. B. Głabisz. 4. J. K. Nowakowski. 5. J. N. Jabczyński. 6. Emil Brumme. 7. H. Hummel. 8. Otto Goy. 9. Stanisław Fiksinski. 10. A. W. Żuromski. 11. S. Sobeski. 12. A. Pfitzner. 13. L. Affeltowicz. 14. F. B. Różyński. 15. J. N. Pawłowski. 16. J. P. Beely & Co. 17. A. Cichowicz. 18. Benno Lange. Dworzec Centralny. 19. August Ory w Dębinie. **W Kościanie:** J. Kurczewski, **w Śmiglu:** B. Radkiewicz, **w Obornikach:** M. Głowiński, **w Wągrówcu:** Gustaw Ziemmer i Karól Lehmann, **w Rogoźnie:** F. Wieczorek i A. Rybicki, **w Buku:** M. Siuchniński i T. Degórski. **w Grodzisku:** A. Unger i J. Tomaszewski, **w Gnieźnie:** A. Schilling, B. Loga, F. I. Chrościński, J. Piasecki i B. Koschnike, **w Trzemesznie:** A. Kiszewski, S. Thomczek i J. Koszczynski, **w Mogilnie:** M. Meissner i J. Stark junior, **w Szamotułach:** Hotel Giełda i W. & M. Matuszewski, **w Wronkach:** W. Degórski i J. Krzyżankiewicz, **w Środzie:** Leon Stanowski i Hotel Hüttnera, **w Śremie:** R. Kadzidłowski i Magnus Unger, **w Ostrowie:** A. Neumann, **w Grabowie:** F. Bilicki. **w Wrześni:** Cukiernia J. Ueberle, **w Inowrocławiu:** Hotel Weissa, J. Jagodziński i Filia Jakóba Appla (Karól Beyer), **w Pleszewie:** L. Zboralski i T. Musielewicz, **w Ostrzeszowie:** W. Marweg, **w Miłosławiu:** W. Jeziorkowski, **w Żerkowie:** A. Hubert.

Główny skład u Reprezentanta A. Szenica w Poznaniu Ś. M. Il.

Cenniki na życzenie gratis i franko.

Podług cennika ułożonego praktycznie z uwzględnieniem cen najumiarkowańszych polecam:

Urządzenie kompletne z doborowych i trwałych mebli

do 2 pokoi 196 Marek do 3 pokoi 470 Marek

wykwintne do 3 pokoi 975 M. wykwintne do 4 pokoi 1563 M

i t. d. stósownie do wymagań gustu i rozmiarów pomieszkania. (1245)

Ceny pojedyńczych części urządzenia obliczają się **nie wyżéj** jak w cenniku.

A. Andruszewski,

Magazyn mebli,

Wielka Rycerska ul. 8.

Cenniki na życzenie gratis i franko.

Cenniki na życzenie gratis i franko.

Cenniki na życzenie gratis i franko.

Bióro budowlane i techniczno-informacyjne.

Jan Rakowicz,

budowniczy rządowy

w Poznaniu, Berlińska ul nr. 10,

wykonywa projekta, kosztorysy i obliczenia jako też rewiduje takowe, wydaje orzeczenia, udziela informacyi, pośredniczy we wykonywaniu i podejmuje się **wykonania** wszelkich prac w zakresie budownictwa **miejskiego, wiejskiego i inżynieryi.** (992)

M. SOBECKI

Fabryka wyrobów woskowych

Bielnik wosku

Poznań, Szeroka ulica nr. 24

poleca

Świece ołtarzowe z wosku białego i żółtego,

Świece gromniczne,

Paschały z granami, (363)

Stoczki, świeczki,

Knotki Paryzkie do wiecznéj lampy z porcelanowemi pływakami.

Świece wykonywa się także za zamówieniem przy podaniu długi i ciężkości.

Wysyłki uskutecznia się odwrotnie.

A. KACZKOWSKI

w Poznaniu, Wielkie Garbary nr. 8/9,

poleca się

do wykonywania

wszelkich prac pozłotniczych,

kościelnych, salonowych i artystycznych.

Wielebnemu Duchowieństwu i Szanownym Dozorom kościelnym poleca się do wykonywania nowych i odnawiania starych **ołtarzy, ołtarzyków do noszenia, krzyży, kielichów, lichtarzy, do odświeżania figur śś. Pańskich, ram i oprawy obrazów.** (1030)

Wykonanie skore, ceny umiarkowane.

R. Leporowski

Poznań, Podgórna ul. nr. 7.

poleca swą (215)

fabrykę wyrobów z miedzi i mosiądzu

do wykonywania wszelkich prac w zawód ten wchodzących. oraz swą

lejarnią dzwonów i metali,

która odlewa nowe i przelewa stare dzwony od największych do najmniejszych, dzwonki podwórzowe, kościelne harmonijne, panewki i wszelkie inne przedmioty spiżowe i z innych metali.

Polecamy niniejszém pp. interesentom nasz

Syrop biały i żółty } na cele przemysłu,

Cukier gronkowy }

Kolory cukrowe — do rumu, piwa, wina i octu —

jako też nasz czysty, smaczny i pożywczy (1485)

Syrop do jedzenia

artykuł tani i niezbędny w każdem gospodarstwie domowem — w wyborowych gatunkach po cenach nadzwyczaj umiarkowanych. Próbami i ofertami służymy na żądanie bezzwłocznie.

Fabryka syropu i cukru z mączki

w Wronkach.

Wina węgierskie

od lat dwudziestu corocznie osobiście na Węgrzech wprost od producentów zakupywane, poleca w wyborze bardzo obfitym. (1880)

A. Cichowicz.

NB. Przy odbiorze w beczkach oryginalnych oddaję po cenach hurtowych.

Niemniéj polecam wszelkie inne wina mianowicie **Bordeaux, reńskie, mozelskie, burgundzkie i znane marki szampańskie.**

Świece kościelne

z czystego białego wosku, każdéj wielkości i (1478)

oléj do palenia

poleca

K. Nowakowski

w Inowrocławiu.

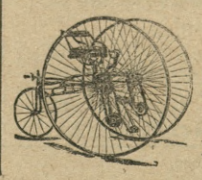

Prawdziwe angielskie

WELOCYPEDY,

bicykle, trycykle i tandem [o dwóch siedzeniach] polecam po bardzo przystępnych cenach

A. VOGT,

Instytut dla mechaniki, etc.

Poznań, Wielka Rycerska ul. II. (972)

Skład wszelkich aparatów i sprzętów kościelnych.

Poleca się do wykonywania wszelkich robót **malarskich, rzeźbiarskich i pozłotniczych;** a mianowicie zajmuje się całkowitem udekorowaniem kościołów i kaplic klejowo, olejno i tempera w rozmaitych stylach; buduje nowe ołtarze tak murowane jako też drewniane; przerabia i odzłaca stare ołtarze, a spróchniałym nadaje trwałość pierwotną przez moczenie tychże w balsamie. **(Na wszelkie roboty po kościołach, kaplicach itd. wykonuje na żądanie szkice i kosztorysy.)**

Poleca rozmaitéj wielkości figury św. Pańskich, i stacye drogi Krzyżowéj z mozajkowéj masy w naturalnych kolorach malowane i miejscami złocone, oraz obrazy św. Pańskich i stacye drogi Krzyżowéj na blasze lub płótnie artystycznie malowane. (2351)

Wykonuje wszelkie przybory kościelne, jako to: chorągwie, baldachimy, ornaty, kapy, bursy, stuły, komże, albы itd.

Poleca również **Monstrancye, kielichy z patenami, puszki do komunikantów i hostyi, krzyże na ołtarze i do procesyi, lampy wieczne, lichtarze kościelne, naczynia do Oleju św., trybularze i łódki do kadzidła, dzwonk harmonijne** itd. po bardzo niskich cenach.

Sprowadzając wszelkie sprzęty w znaczych ilościach wprost z pierwszorzędnych Fabryk, jestem w możności oddawać takowe po taniéj cenie.

Nadmieniam przytem, że ułatwiam nabywanie wszelkich aparatów kościelnych na odpłaty nawet na czas dłuższy, gdyby stosunki nie pozwalały na razie większych robić wydatków.

Robota gustowna i trwała, ceny bardzo przystępne,

J. Szpetkowski dekorator kościołów,

Poznań, Berlińska ul. 2.

R. BARCIKOWSKI,

DROGERYA,

Poznań w Bazarze

poleca po cenach nader przystępnych i w doborowych gatunkach

Oliwy do machin. Smarowidła na osie.

Tran na szory i skóry.

Mydła szczecińskie twarde do prania.

Mydła rzadkie białe i szare.

Świece ołtarzowe z białego czystego wosku tylko Ia.

Oléj do palenia dobrze rafinowany. (812)

Petroleum salonowe.

Świece stearynowe „Apollo".

Mydła toaletowe i lekarskie.

Perfumy francuzkie i angielskie.

Farby, pokosty i lakiery.

Sól kuchenną i bydlęcą luźno i w całych wagonach.

Makuchy rzepiowe i lniane.

Herbaty w doborowych gatunkach i tanich cenach.

Prawdziwe francuzkie Araki, Cognac i Rum.

Wszelkie korzenie, wyborną oliwę prowańską do potraw znanéj dobroci.

Wszelkie wody mineralne wprost z źródeł sprowadzane itd. itd.

J. Popławski

Zakład palenia falban.

Poznań, św. Marcin 16,

Jedyny polski

skład machin do szycia

poleca najlepsze machiny **Singera, lipskie słupkowe, cylindrowe** itp. również (1956)

Machiny

do wyżdżymania bielizny,

wielki wybór lamp

stołowych i wiszących,

Mechaniczna

pracownia reperacyi.

Ceny bardzo przystępne, warunki dogodne.

Rodacy! zanim kupicie u innego, przekonajcie się najprzód u swego.

KAWY

surowe, **czystego i wybornego smaku** od 95 fen. do 1,60 mrk. za funt **(przy odbiorze 10 funtów i w całkich miechach taniéj)** jako też zawsze **świeżo paloną parową** (679)

Kawę (Melange)

od 1.20—2 marek za funt,

Herbatę chińską,

ostatniego sprzętu po 3, 4 i 6 mrk. za funt, oraz bardzo dobre

prusze herbaciane,

Araki, rumy, koniaki, franc. czerwone i węgierskie wina

poleca

W. BECKER,

plac Wilhelmowski nr. 14, róg Teatralnéj ulicy obok cukierni p. Wolkowitza.

Próby i cenniki wysyłam na żądanie franko.

Piwo składowe i exportowe

z piwowarni kobylepolskiéj,

Piwo monachijskie „Eberlbräu"

z piwowarni

Józefa Pongratz, Eberl-Faber

w Monachium

poleca — wprost z beczki — przedniéj jakości (1427)

Duchowski,

„Restaurant Kobylepole",

5. Poznań, plac Wilhelmowski nr. 5.

zakład litograficzny

T. SZULCA

w Poznaniu,

Wrocławska ulica nr. 36

wydał i poleca:

WIZERUNKI

Królów Polskich

album składające się z 39 portretów wraz z krótkiemi historycznemi objaśnieniami, na tytule piękny kolorowy herb Polski i Litwy. Cena 4 marki.

Wojsko Królestwa Polskiego

1815—1830

obraz przedstawiający w 36 figurach całą ówczesną armią. Kolory mundurów dokładnie oddane. Cena zniżona 2 marki. (1486)

ŚŚ. Cyryl i Metody

Obraz. Cena zniżona 75 fen.

„OJCZE NASZ"

Modlitwa Pańska, piękny kolorowy obraz. Cena 75 fen.

Album Poznania

21 widoków miasta Poznania. Cena 10 fen., wydanie lepsze 50 fen.

Zapytania i odpowiedzi

gra towarzyska. Cena 25 fen.

Dla Cechów

świadectwa wyzwolenia i listy mistrzowskie, pięknie ozdobnie wykonane.

Pieniądze przesłać można znaczkami pocztowemi dołączając na porto.

Astr. **kawior,** tłusty **wędzony łosoś,** pomorsk. **półgęski, wołowe ozory, groszek, szparagi,** franc. **sałatę** poleca (1494)

W. Becker.

Wilhelmowski Plac nr. 14.

Fabryka kwiatów

i magazyn strojów

A. Loeffelbein,

Nr. 5. PlacWilhelmowski Nr. 5.

Poleca swój bogato zaopatrzony **skład** (709)

eleganckich

kapeluszy damskich

w cenie od 6 mk. począwszy

Garnitury

z kwiatów

od 5 mk. począwszy.

Dr. Sprangera [158]

krople żołądkowe

pomagają natychmiast na **migreny, kurcz żołądkowy, mdłości, ból głowy, zaflegmienie, kwasy żołądkowe, wzdęcie, zawrót głowę, kolki, skrofuły itd.** Znakomite na **hemiroidy i trwady brzuch.** Sprawiają **szybko i bez boleści stolec przywracając apetyt.** Nabyć można w aptekach w Odolanowie i w Ostrzeszwie. Butelka po 60 fen.

W celu odświeżania powietrza w pokojach.

Jednym z najpierwszych warunków do utrzymania zdrowia jest bez kwestyi czystość powietrza w pokojach. Przy stósunkowo rzadkiem odświeżaniu powietrza, jak się to najczęściéj zdarza wśród zimy, powstają bardzo łatwo w pomieszkaniach miasmata sprowadzające najrozmaitsze choroby. Obok właściwego odświeżania a szczególnie tam, gdzie z trudnością się to w naszych mieszkaniach odbywa, zaleca się w tym celu **bardzo skuteczny i przyjemny** środek z **znakomitym zapachem** tj. **Radlauera esencya jodłowa (Coniferen Geist)** z **Czerwonéj apteki w Poznaniu,** która wyrabia się i destyluje z **świeżych** iglic, jodeł i według orzeczenia profesorów uniw. **dr. Reclama w Lipsku,** tajnego wyższego radzcy medycznego prof. **dr. Nussbauma** i prof. **dr. Gietl** w **Monachium,** prof. dr. Rokitańskiego i radzcy zdrowia dr. Niemeyer najstósowniejszą jest **do oczyszczania i odświeżania w pokoju** powietrza. Najpraktyczniéj rozlewa się **Radlauera esencya jodłowa** płynna w pokoju za pomocą rozpylacza. Butelka kosztuje 1 mrk., rozpylacz 2 marki. (732)

Haute nouveauté!

„Doskonałe"

3 marki za funt polecają (1501)

Bracia Miethe

skład czekolady i konfitur.

Mess. pomarańcze

i soczyste cytryny

poleca i rozsyła (1499)

W. Becker

Wilhelmowski nr. 14.

Zręczną, sumienną [1472]

hafciarkę,

(wychowankę Tow. Pozn. nauk dla dziewcząt) która pięknie znaczy bieliznę, oraz udziela lekcyi szucia i naprawiania bielizny, poleca **skład Bon Marché.** [1472]

Sznurówki

Bianca, Sirène, Nanon, Jeanette, Suleika i Ziegler odebrał i poleca 1207

S. HOFFMANN,

handel mód i towarów białych.

Całkowita wyprzedaż

z powodu zwinięcia handlu.

Płótna bielefeldzkie bardzo cienkie, stołową bieliznę na 12, 8 i 6 osób, ręczniki niżéj ceny zakupnéj wyprzedaje (1496)

W. Jerzykiewicz,

przy ulicy Wilhelmowskiéj nr. 5.

Warszawski magazyn obuwia

damskiego i mężkiego.

Dobre obuwie było i będzie zawsze cenionem, jest ono niewątpliwie najważniejszą częścią odzieży człowieka. W bogatym zapasie i odmianach formy poleca (778)

F. ANDRZEJEWSKI,

Śty Marcin 68 wprost Piekar, dom własny.

Główny skład czekolad z fabryki Ph. Sucharda w Nefszatelu

po cenach fabrycznych.

Magazyn herbat CHIŃSKICH I KARAWANOWYCH.

HANDEL towarów korzennych, **WIN,** herbaty, łakoci i owoców południowych

A. CICHOWICZA

w Poznaniu

ma zaszczyt polecić Szanownéj P. T. Publiczności: wszelkie **towary korzenne,** stare **rumy, araki i koniaki,** francuzkie **likwory** od Rocher frères à la Côte St. André, Marie Brizard & Roger z Bordeaux, prawdziwą **Benedyktynkę** z Opactwa Fécamp P. Garnier, Enghien Bardinet Limoges etc., jako też prawdziwe holenderskie **likwory.** Angielski **Porter** i **Pale-Ale.** Najlepsze **herbaty** najświeższego sprzętu, **czekolady** i **kakao** w **proszku** i w **tabliczkach** z najsławniejszéj fabryki **Ph. Sucharda** w Nefszatelu po cenach fabrycznych, jako też główny skład **kakao w proszku** z fabryki van Houtena we Weesp w Holandyi. Angielskie **biszkopty** i **wafle wiedeńskie. Owoce** konserwowane i cukrowane, **winogrona, daktyle, figi, rodzenki** na gałązkach, **migdałki** w łupinkach, francuzkie **śliwki, katarzynki** w słojach i skrzyneczkach, **prunele** włoskie. **Wędliny, marynaty, ryby, sery, kawior astrachański, pasztety strasburgskie, sardynki** w oliwie, **trufle,** szampiniony, szparagi, groszek, szabelki, marchewka w puszkach, wszelkie **konserwy,** sosy, musztardy i przyprawy do potraw. Wyborny **bulion polski,** Liebiga **wyskok mięsny** i kondensowane **mleko.** Najlepsza **oliwa** nicejska do majonezów. Przez cały sezon zimowy mam zawsze świeże algierskie **kalafiory, sałatkę, endywię** i inne jarzyny. **Pomarańcze** i **cytryny,** Świeże tyrolskie **jabłka, gruszki** i hiszpańskie **winogrona.** Przez cały czas polowania zawsze wszelka (801)

ZWIERZYNA.

Zamówienia na ryby, świeże ostrygi, homary etc. uskuteczniają się akuratnie i po cenach najumiarkowańszych.

Szczegółowe cenniki na życzenie bezpłatnie franko.

Główny skład kakao w proszku z fabryki van Houtena we Weesp w Holandyi po cenach fabrycznych.

Obok handlu

LOKALE DO ŚNIADAŃ.

Sztućce stołowe

do wypraw skromnych i luksusowych

ułożone w puzdrach lub bez, polecam w różnych gatunkach od najtańszych do najdroższych wyrobów **Christofla w Paryżu,** po następujących oryginalnych cenach fabrycznych

12 łyżek stoł.	27,60 M.	12 widelcy stoł.	27,60 M.
12 noży stołowych	28,80 M.	12 łyżek do kawy	14,40 M.
1 łyżka półmisk.	7 20 M.	1 łyżka waz. (biała)	11,20 M.

12 ławeczek do noży 13,20 Mrk.

Cały ten komplet najniezbędniejszych w codziennem gospodarstwie domowem użytecznych sprzętów (1438)

kosztuje razem 130 Mrk.

Gruby pokład srebra na powyższych sztućcach zagwarantowany. Dla pięknych fasonów i **wieloletniéj trwałości** w używaniu nie ustępują one w niczém srebrom prawdziwym.

Wszelkie reparacye i posrebrzania zużytych sztućcy wykonuję po możliwie tanich cenach.

Stare, do użytku niezdatne srebra, przyjmuję w zamian po kursie srebra.

J. Stark, Poznań, ul. Wilhelmowska 21.

Specyalny skład wyrobów z alfenidy i sprzętów kościelnych.

Pracownia dla wszelkich wyrobów z włosów podług najnowszych żurnali. (2329)

Maison de Confiance

LEON KUCZYŃSKI

Poznań — Bazar

poleca po nader przystępnych cenach.

Rękawiczki, kapelusze, krawaty, koszule wierzchnie, trykoty, derki podróżne, ruskie kalosze, szelki, laski, parasole, grzebienie i szczotki, chustki płaszcze kąpielowe, wszelkie artykuły toaletowe.

Wachlarze, kolie, branzoletki, broszki, śpilki do krawat, torebki podróżne, neceserki, nożyki, nożyczki do paznogci, pudełka do pudru, Etui do cygar i papierosów, portmonetki, cygarniczki, rosyjskie papierosy.

Wszelkie parfumerye z fabryki Violet'a, Pinaud'a Atkinson'a Lubin'a, Piess & Lubin'a, Fey'a, Rigad'a, dr. Evance, dr. Pière'a, Bénédictins, Gustawa Lohse, Haubigant Chardin.

Salony do fryzowania

z amerykańskiém urządzeniem do szamponowania.

Główny skład prawdziwych włoskich korali i biżuteryi złotéj i srebrnéj.

2,50 M. Mleko orzechowe 2,50 M. Prawdziwy regenerator przywracający siwym włosom pierwotny kolor.

W domu moim w Rynku w najlepszem położeniu mam do wynajęcia zaraz lub później

wielki handel

z 2 oknami wystawnemi i mieszkaniem, bardzo stósowny do interesu łokciowego. (1421)

Emil Herrmann

Chojnice Pr. Zach.

Właściciel większego zakładu fabrycznego, poszukuje

spólnika

z kapitałem 40—50,000 Mrk.

Reflektanci zechcą złożyć piśmienne oferty sub **S. M. 1476 w Ekspedycyi Kuryera Poznańskiego.**

Sprzedającym z drugiéj ręki odpowiedni rabat.

FABRYKA

wyrobów stolarskich budowlanych i mebli

z pomocą maszyn pędzonych silnią parową

w Poznaniu, przy ulicy W. Garbary nr. 49

wykonuje wszelkie **roboty stolarskie** w zakres **budowli** wchodzące, również **schody i posadzki.**

Roboty kościelne jako to: ołtarze, ambony, ławki i t. d.

Wyroby tokarskie i rzeźbiarskie.

Meble wszelkiego rodzaju wedle najnowszych żurnali.

Kosztorysy i rysunki na żądanie w jak najkrótszym czasie.

Szanownéj Publiczności polecam również mój w temże samem miejscu znajdujący się

SKŁAD MEBLI,

luster, marmurów i robót wyściełanych

zaopatrzony w jak największy wybór towarów. (263)

Całkowite garnitury na pokoje sypialne, jadalne, mieszkalne, salony, buduary, pokoje gościnne i t. d. w różnych stylach po cenach fabrycznych.

Za rzetelną, trwałą robotę i wyborowy materyał daję wszelkie poręczenie.

Meble wyściełane i wszelkie dekoracye wykonuję we własnych warsztatach tapicerskich.

Zwracam uwagę Szanownéj Publiczności na to, że wszelkie meble na składzie u mnie będące, wyrabiam we własnéj fabryce, w skutek czego polecić je mogę po cenach daleko przystępniejszych od innych składów, sprzedających takowe dopiero z drugiéj ręki.

J. ZEYLAND.

Adres telegramów: J. Zeyland, Poznań.

W. Trzciński, rzeźbiarz i pozłotnik,

Poznań, ulica Wodna nr. 29. (455)

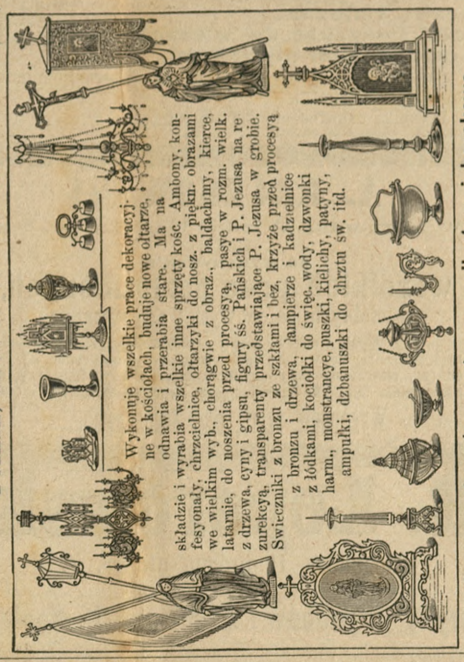

Oprawy obrazów gustowne z listew i barokowe.

Pasy do lokomobil bez końca.

Płachty nieprzemakalne dla lokomobil.

Worki do zboża.

Smarowniki „Tovote“ i do tychże stały tłaszcz. (273)

Opakunek asbestowy oraz wszelkie inne przybory dla gorzelni i cukrowni

poleca po cenach umiarkowanych

fabryka pasów

Z. Mazurkiewicz,

Poznań,

Berlińska ulica nr. 5.

Wielebnemu Duchowieństwu i Szanownym Dozorom Kościołów

polecam się do budowania nowych organ, przerabiania, reperacyi i strojenia tychże — buduję podług najnowszéj konstrukcyi, a na żądanie i podług starszéj. — Polecam praktyczne miechy do organ bardzo trwałe, nie podlegające tak łatwo zepsuciu i zachowujące w sobie powietrze zawsze w równéj temperaturze; z lekką kalkulaturą, spokojną i bez żadnych rażących ucho skrzypień lub łoskotu. Metalową roletę jak piszczałki cynowe wykonuję własnoręcznie elegancko i trwale, dając dobry metal. Do mechanizmu używam po większéj części mosiądzu, stali, żelaza i miedzi. Materyał drzewny daję bardzo suchy i trwały, za który jak i za dobre wykonanie zaręczam. Na fronty organ daję gustowne rysunki w stylu odpowiednim do budowy kościoła. (1946)

Roboty przy starych organach wykonuję spiesznie i za przystępną ceną.

Zwracam i na to uwagę, że wyrabiam bardzo piękne i gustowne sprzęty kościelne, jak: ołtarze, ambony, kadzielnice, konfesyonały, piękne ramy do obrazów w ołtarze, ramy do antepediów itd. itd.

L. Jankowski, organmistrz w Wrześni.

Parowniki do perek

zalecające się przedewszystkiem swem pojedyńczem urządzeniem i **niepodlegające żadnym przepisom policyjnym,** są w wielkości od 3—10 szefli w zapasie

w fabryce wyrobów z miedzi i mosiądzu

J. Krysiewicza

Śty Marcin nr. 65

Jedyna zaszczytnie znana

Lejarnia dzwonów i metali

C. Schoena w Poznaniu

ulica Podgórna nr. 3.

poleca się Przewielebnemu Duchowieństwu i Szan. Dozorom kościelnym do odlewu nowych harmonijnych jako też przelewu starych dzwonów każdéj wielkości z pięcioletnią gwarancyą. (714)

Odlewy uskuteczniają się tu na miejscu w własnéj lejarni.

J. Schoen.

J. Białas,

POZNAŃ,

Chwaliszewo 74, I, obok apteki.

poleca swój bogato zaopatrzony *skład zegarków kieszonkowych,* nadto *regulatorów, budzików i zegarów ściennych,* — jako też *wielki wybór złotych i srebrnych wyrobów.* Także wiele różnych *przedmiotów muzycznych.* Daléj prawdziwe ratenowskie *okulary, binokle, termometry* itp. Oprócz tych wyżéj podanych mam jeszcze inne przedmioty w zakres ten wchodzące i takowe sprzedaję po nader nizkich cenach. Wszelkie reperacye wykonuję, jak wiadomo, bardzo tanio, przytem rzetelnie i pod gwarancyą. (2487)

Folwark proboszczowski

Topola p. Środą

mający 142 hekt. 17 ar. 90 m., z kompletnemi budynkami wydzierżawiony będzie na publicznéj licytacyi w domu proboszczowskim w Środzie (1488)

dnia 1-go marca o godzinie 2-giéj

na lat 12 począwszy od 1-go lipca r. b.

Warunki dzierżawy do przejrzenia u przewodniczącego w dozorze kośc. **Kubickiego w Środzie.**

Skończony lekarz

(1440) znajdzie miejsce jako

stały asystent

od 1 kwietnia r. b. w mojéj **klinice ocznéj.** Pensya wynosi 900 marek rocznie obok wolnego stołu, pomieszkania kawalerskiego, opału i światła. — Zobowiązanie najmniéj na 2 lata. **Pożądaną jest rzeczą,** aby zgłaszający się obeznany był z głównemi zasadami badań bakteryologicznych.

Dr. Bol. Wicherkiewicz,

dyrygujący lekarz i właściciel kliniki ocznéj w Poznaniu.

Potrzeba (1491)

pisarza

gospodarczego

zaraz lub od 1 kwietnia. Kopie świadectwo do **Dom. Arkuszewo p. Gniezno.**

Za kaucyą dziesięciu tysięcy marek szukam od śgo. Jana r. b. posady

urzędnika gosp.

na majątek od trzech do czterech tysięcy mórg. Pośredniczenie agentów wykluczam. Oferty pod lit. **S. S. 1493. do Eksp. Kuryera Poznańskiego.**

Poszukuje zdolnego

KUCHCIKA

natychmiast (1495)

BAZAR POZNAŃSKI.

Ucznia

z dobremi wiadomościami szkólnemi poszukuje się do bióra zabezpieczeń. — Oferty **sub. R. S. 1500.** uprasza się do **Ekspedycyi Kuryera.**

Koło Towarzyskie

urządza **we wtorek 1 lutego o godzinie 8 na wielkiéj sali bazarowéj**

Koncert

amatorski,

na który Członków uprzejmie zaprasza

ZARZĄD.

Tak członkowie, jako też niecz łonkowie zaproszeni lub wprowadzeni przez Członków, płacą przy kasie po 2 marki od osoby. Biletów po 1,50 mrk. dostać można tylko dnia poprzedniego w poniedziałek od 6 do 8 wieczorem w lokalu Koła Towarzyskiego. (1490)

Poszukują posad:

Nauczycielka Francuzka, egzaminowana, muzykalna w wyższym stopniu, mówiąca dobrze po niemiecku, na pensyą **750 marek.**

Nauczycielka Polka, egzaminowana muzykalna, w średnim wieku, wydoskonalona **w francuzkim języku w Wersalu,** na pensyą **600 marek.**

Nauczycielka egzaminowana muzykalna z kilkoletnią praktyką, na **450 marek.**

Nauczycielka muzykalna do mniejszych dzieci z kilkoletnią praktyką na **300 marek.** (1437)

Bony Polki i Niemki.

R. M. Koczorowski,

Podgórna ul. 7.

Ogrodnik art.

kaw. z Szlązka Prus., który przez 2 lata w Ogrod. Polskim w Warszawie hodowlę nasion sam prowadził, jako też dłuższy czas w Belgii i Francyi przebywał, poszukuje zaraz lub od 1 marca odpowiedniéj posady. Adr. proszę **K. Zołna, Gleiwitz O/S.** Nikolaistrasse 5. (1487)

Sala Lamberta.

W poniedziałek, dn. 31 stycznia o godz. 8 wieczorem

Koncert symfoniczny

kapeli 99 pułku piechoty z łaskawym współudziałem król. dyrektora muzyki (1492)

H. Engla.

Bilety po **50** fen. u p.p. **Ed. Bote & G. Bock.**

W. Fischer,

kapelmistrz.

Sala Lamberta

Jutro w niedzielę d. 30 b. m.

Wielki

Koncert

smyczkowy

z łaskawym współudziałem wirtuoza na skrzypce Sennora

Josè R. Brindis

z Kuby.

Początek o godz. 7½. Wstęp 30 fen.

A. Thomas.

Nakładem i czcionkami Drukarni Kuryera Poznańskiego.